БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гараха.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 274 (11260) | 1966 оной ноябриин 20, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

АЖАХЫН ОЛЗО—АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ГОЛ СЭГНЭЛТЭ

Хүдөө ажахын жэл дүүрэхээ ябана. Энэ намарнай колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажалые үрэ ехэтэйгээр харюулаа. Хабарһаа хойшо хүйтэн, ган гасуур байһаншье һаань, олонхи ажахынууд һайн ургаса ургуулжа шадаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургалтатай хамта ажахынуудай экономиконь дээшэлнэ, хүдөөгэй ажалшадай байра байдалынь һайжарна. Борьёогой болон Суултын совхозууд, Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» болон Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ, мүн бусад олон колхозууд гүрэндэ түсэбһөө халуур таряа худалдажа, хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ олзо оруулаа.

Колхоз, совхозуудай ажал хүдэлмэридэнь шэнэ янзын үзэгдэлнүүдэй улам үргэнөөр нэбтэржэ байһаниинь ехэ һайшаалтай. Эдэ шэнэ үзэгдэлнүүдынь гэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, бүхы ажалшад продукци үйлэдбэрилгэеэ ехэ болгохо тэхэдээ хамта үнэ сэнгынь хямдаруулха гэжэ оролдодог болоо. Колхоз, совхозуудай ямараар ажаллажа байһые сэгнэхэдээ, тэдэнэр ашаг олзоор хэр бэ гэжэ эгээн түрүүн лэ харадаг болоһон байна.

Партиин Центральна Комитедэй партын Пленумэй, XXIII съездын шиидхэбэринүүд улам түргөөр хүгжэхэ үргэн арга боломжонуудые хүдөө ажахын урда нээжэ үгөө һэн. Эдэ шиидхэбэринүүдэй ашаар нийтын үйлэдбэриие һайжаруулха тушаа хүн бүхэн оролдодог, эдэбхи үүсхэл гаргадаг, шэнэ юумэ бэдэрдэг болоо. Хүдөөдэ экономическа хүдэлмэриин үүргэ гаа ехээр үргэтдөө.

Мүнөө, хүдөө ажахын жэлэй дүүрэхээ байхада, ажахы бүхэнэй ажал ябуулгые экономическа талаар шэнжэлэн хараха гээшэ тон ехэ удха шанартай болоно. Юуб гэхэдэ, дутуу дундануудаа сагсоонь элирүүлжэ, хойто жэлдэ мүнөөнһөө бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Жэлэй зарим дүнгүүдһээ мэдэхэдэ, хэдэн олон ажахыда үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин үные хямдаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байһан болоно. Энэ хүдэлмэриие партиин райкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд толгойлжо ябана.

Охин-Булагай совхоз хэдэн жэлэй туршада ходо гарзатайгаар гарадаг байһан. Эндэ продукци үйлэдбэрилгэдэ ошоһон гарзань олзоороо хушагдадаггүй байгаа. Тиихэдэнь КПСС-эй Бэшүүрэй райком энэ совхозой экономическа ажал ябуулгыень гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, үйлэдбэриин тоосоо болон шэнжэлгэ һайжаруулгадань эхин партийна организацида ехэ туһа үзүүлөө. Мүнөө юумэнь хуу һайжарһаа гэжэ хэлэхэдэнь эртэшье байгаа, энэ совхоздо хэгдэжэ байһан юумэнь яһала аша үрэ үгөө. Энэ жэлэй юһэ һарын дүнгүүдые үнгэрһэн ондо жэлэй энэ үетэй сасуулбал болоо юм һаа, центнер махынь үнэ 12 түхэригөөр, мянган литр һүнэйнь үнэ 7 түхэриг 43 мүнгөөр хямдарна. Тиихэдэ газар тарялангһаа абаһан элеэниинь мүн лэ хямдарһан.

Ажахынуудай экономическа ажал ябуулгыень Зэдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусадшье райкомууд сагүргэлжэ шэнжэлжэ үзэдэг юм. Тэдэнэр шэнжэлжэ үзөөд, дутуу дундануудыень элирүүлхэтэеэ хамта эдэниие усадхаха аргануудые ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта заажа үгэнэ. Энэ талаар партиин Зэдын райкомой дүй дүршэл нилээд һонирхолтой. 1964 ондо аймагайнь 8 ажахынуудһаа гурбаниинь гаргашаяа олзоороо харюулаагүй байгаа. 1965 ондо булта ажахынуудынь олзотой болоод, 2,3 миллион түхэриг сэбэр олзо абаа. Энэ жэлдэ олзонь бүри ехэ болохоор хараалагдана. Юун болооб? Ямар юумэнэй хэгдэһэн дээрэһээ иимэ хубилалта болобоб? Ажахынуудайнгаа үйлэдбэриие шэнжэлээд байхадаа, Зэдын нүхэд гол гарзыемнай газар таряалан хэнэ гэжэ элирүүлһэн байгаа. Тиимэ ушарһаа КПСС-эй Зэдын райком, колхоз, совхозууд эгээ түрүүн таряан ажалаа олзотой болгохо гэжэ зорилго табяа. Энээниие туйлахын тула ажахы бүхэндэ тааруулагдаһан түсэб зохёоһон байгаа. Эндээ газар таряалангай бүхы хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ургасые дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан юм.

Тон ашагтай экономическа хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» болон бусад ажахынуудта ябуулагдадаг болоһоор хоёр-гурбан жэл болоо. Эндэ ажахын тоосоое нэбтэрүүлхэ, экономическа хүдэлмэри һайжаруулха гэһэн хооһон үгэнүүдээ орхёод, ёһото хүдэлмэри хэжэ эхилээ. Бригада, фермэ, отара бүхэндэ даабари үгэхэдөө, тэжээл, зөөри гаргашынь хэмжээ тогтоодог, хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилэгдөөб, хэды шэнээн гаргаша энээндэнь гаргагдааб гэжэ шалгадаг, һайн ажалай түлөө ёһото һайнаар ажалшадые урмашуулдаг болоһондонь хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй эдэбхи үүсхэл үргэдөө, тэдэнэй харюусалгань дээшэлээ. Тиигэжэ хүн бүхэн ажал дээрээ ёһото эзэн болоһон байна.

Продукци ехээр аад, хямдаар үйлэдбэрилдэг болохо, тэрэнэй шанар һайжаруулха, арадай мүнгэ наряар тоолохо, зөөрэ, эд ёһоор эдлэхэ гэһэн шанга эрилтэ мүнөө хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй урда табигдана. Энэ эрилтые дүүргэхын тула тоосоо болон хиналта, бүхы экономическа хүдэлмэриие тон һайнаар эмхидхэхэ шухала. Зүгөөр олохон ажахынуудта эгээл энэ хүдэлмэри мүнөөдэрэй эрилтэһээ гээгдэнги байна.

Мүнөө экономическа хүдэлмэриин шухала байһые аман дээрээ мэдэрхэгүй хүн гэжэ хаана байха һэм, гэбэшье зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд хуушанайхяараал хүдэлжэ, мүнгэ зөөри тоолохо болохоор хашаншаг зандаа байха юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ жэлэй тоосоото суглаан дээрэ Яруунын аймагай «Победа» колхозой гэшүүд правленимнай, түрүүлэгшэмнай ажахыгаа муугаар хүтэлбэрилнэ, бодомжогүй юумэ гаргана, мүнгэ зөөрөө үринэ гэжэ шангаар шүүмжэлһэн юм. Энэ шүүмжэлэлһээ тэдэнэр тобшолол хэхэ ёһотой байһаниинь эли бшуу. Гэбэшье мүнөө эндэ ехэ хубилһан юумэ үгы гэжэ тус колхозһоо манай редакцида мэдээсэл ороо.

«Победа» колхозойхидо адлирхуу ушарнууд мүн ондоошье ажахынуудташье үзэгдэнэ. Үнгэрһэн һаранuудай дүнгүүдтэй танилсахада, нилээд олон ажахынуудта продукци, илангаяа маха, һүнэй үнэ сэнгынь тон ехэ байһаар гэжэ харагдана. Зарим экономическа шадалтай ажахынуудташье үйлэдбэриинь һалбари бүхэн олзотой бэшэ байна.

Мүнөө жэлэй дүүрэтэр үшөө саг бии. Энээхэн үеые һайнаар хэрэглэжэ шадаа һаа, нилээд юумэ туйлахаар. Нэн түрүүн үнгэрһэн үеынгөө дүнгүүдые экономическа талаар тон гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ шухала. Энэ хадаа дүүрэхээ байгаа жэлэйнгээ хэрэг заһаха ябадалда, илангаяа ерэхэ жэлдэ һайнаар хүдэлмэрилхэ арга бэдэрхэ хэрэгтэ ехэ туһатай байхань элитэ. Ажахын дүнгүүдые шэнжэлхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ гадна бүхы колхозникуудые, хүдэлмэришэдые хандуулха шухала, экономическа шэнжэлтын бюрогой хүдэлмэриие һэргээхэ, һайжаруулха хэрэгтэй. Эдэ дүнгүүдые бригадын суглаан дээрэ, фермэ, отарын хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсээ һаа, бүришье ехэ туһатай байха. Тиигээд эдэ бүхы хүдэлмэриин гол зорилгонь хадаа хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудаа элирүүлхэ гэһэн удхатай. Иимэ арга боломжонууд ажахы бүхэндэ бии. Захаһаа абаад, техникэ, машина һайнаар хэрэглэдэг болохо, малай һубайрха, гарзалха ябадалые усадхаха, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, газар эдэлүүрилгэеэ һайжаруулха гээшэ тэдэ арга боломжонуудынай болоно бшуу.

1967 ондо түйсэхэ Совет засагай табин жэлэй агуу ехэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула һайн үндэһэ һуури энэ жэлдэ байгуулагданхай. Республикынгаа бүхы ажахынуудые олзо ехэтэй болгохо, газар таряалангай болон мал ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгодоо шэнэ алхам урагшаа хэхэ—иимэ зорилто мүнөө ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй, партийна организаци бүхэнэй урда табигдана.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГӨӨР

КПСС-эй Загарайн райком, ажалшадай депутадуудай аймагай Совет модошодой социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзэбэ.

«ТДТ-75» трактораар 3133 кубометр модо бэлэдхэжэ таллуулһан Загатайн леспромхозой Шаргайн участогай Александр Григорьевич Паньковой бригада түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын улаан тугые ба мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Мүн тиимэ тракторнуудаар 2684 кубометр модо бэлэдһэн, таллуулһан тус леспромхозой модошон И. Н. Кушнаренкын бригада хоёрдохи һууринда таранхай. Энэ бригада 10 һарын туршада 23852 кубометр модо бэлдээ.

Шулуутайн леспромхозой Бэшүүрэй модо бэлэдхэлэй пунктын Тимофей Егорович Марковай бригада 3-дахи һуури эзэлбэ. Тус бригада Совет засагай 50 жэлэй нэрэ зэргэдэ хүртэхэ эрхэ олохын түлөө тэмсэнэ.

«ТДТ-40» тракторaар хүдэлэгшэдэй мүрысөөндэ Бэшүүрэй модоной пунктын И. И. Кузьминай бригада 1-дэхи, Горхоной Мэхээртын модо бэлэдхэлэй участогай Г. Ф. Вставскиин бригада 2-дохи, М. Ф. Спиридоновой бригада 3-дахи һууринда гараба.

Г. МИХАЙЛОВ.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 жэлэй хүндэлэлдэ

ШЭХЭРТЭ ҮНДЭҺЭЕЭ ЭЛБЭГЖҮҮЛХЫН ТУЛА

БЭШҮҮР. (Телефоноор абтаба). Ерэхэ жэлдэ саахарай свёклын баян ургаса абахын тулада хүдэлмэри ябуулжа байнабди. Манай колхоздо үнгэрэгшэ октябрь һарын һүүлээр тусхай оньһожоруулагдаһан звено эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэ звеногой хүсөөр богонихон болзорто 750 тонно наг шэбхэ свёклын плантацида зөөгдэбэ.

Тус звенодо нэгэ бульдозер, хоорботой 4 трактор, 2 автомашина-самосвал хүдэлдэг. Ажалыень ахалагша тракторист Калистрат Тимофеев эрхилнэ. Түрүүшын ээлжээндэ звеногойхид С. Куприяновай даадаг свёклын поли дээрэ наг шэбхэ гаргана. Тэндээ дүүргэбэл, ондоо бригадада ажаллаха юм.

Ч. МИТЫПОВ,
Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

БЭЕ БЭЕҺЭЭ ҺУРАЛСАН

Яруунынхид мал шахан таргалуулха талаар ехэхэн амжалтатай. Эндэхи малшадай түрүү дүй дүршэл халан абахын зорилгоор республикымнай зарим аймагуудай түлөөлэгшэд манай эндэ ерэжэ, тэдэнэй хүдэлмэритэй танилсана. Загарайн аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон малшад Яруунын совхоздо ерэһэнээ һаяхан бусаа.

Манай аймагтай мүрысэжэ байгаа захааминайхид эндэ ерээд, колхоз, совхозуудаар ябажа байна. Тэдэнэр Нисэнгын совхоздо ошожо, тэндэ адуун һүрэг үсхэбэритэйнь танилсаа. Яруунын, Нарһатын совхозуудта, «Коммунизм», «Победа» колхозуудта хүрэжэ, эдэ ажахынуудай малшадтай хөөрэлдэбэ.

Яруунын совхоздо 420 толгой бүрууд шахагдана. Түрүүшын 28 хоног соо тэдэ бүрууд бүхы дээрээ шэгнүүрээ 104 центнерээр нэмээһэн байна гэхэ гү, толгой бүхэниинь сүүдхэдээ 880 грамм нэмэлтэ үгэһэн байха юм. Малшан Анатолий Колодин 60 толгой бүруу харууһална. Тэдэнэйнь сүүдхын шэгнүүр 1100 граммаар нэмэһэн байна.

А. БАБУШКИН.

Мария Лубсановна Мункуева арба гаран жэлдэ тугалшанаар хүдэлжэ ябана. Тиихэдээ жэл бүри ажалай амжалтануудые туйладаг.

Ажалша бэрхэ малшанай харууһалжа байһан тугалнууд түргэнөөр түлжэдэг, гарза хорголтодо ородоггүй. Жэл бүри тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдэ 600—700 граммаар дээшэлүүлэгдэнэ.

Мария Мункуева нарай тугалнуудые даажа абаад, тэдэнээ 150 килограммтай болоторнь харууһалдаг. Үнгэрһэн октябрь һарада тугалнуудынь сүүдхэдээ 626 граммаар нэмээ.

Һайнаар ажаллаһанайнь түлөө «Эрдэм» колхозой правлени энэ тугалшанда «Аршан» курортдо амарха путевко барюулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тугалшан М. МУНКУЕВА.

Ф. СОРОКИНАЙ фото.

Сэлэнгэ.

СОВЕТ ҺУРГУУЛИИН ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

«Юрэнхы эрдэм шудалха дунда һургуулинуудай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол баталан абаа. Орон дотор арадай гэгээрэлэй гурим саашадань һайжаруулгада энэ тогтоол тусгаар шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Энэ тогтоол хадаа КПСС-эй XXIII съездын хараалһан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ онол арга болон замуудые тодорхойлхоһоо гадна, гэгээрэлые хүгжөөхэ тухай манай парти болон правительствын шэнэ оролдолгые харуулна.

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ угаа шухала удха шанартай, энэ программна документые тайлбарилха зуураа, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хэлээ. Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ В. И. Ленинэй табиһан нангин зорилгонуудта тааруугаар юрэнхы эрдэм шудалха, ажалай, политехническэ һургуулинуудые хүгжөөхэ генеральна хараа шугам энэ тогтоол соо тон эли тодоор онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Бүгэдэ нийтын дунда һуралсал удаа дараалуулан бэелүүлхэ һанал бодолые түсэбэй ёһоор бэелүүхэ хэрэгые манай орон эхилээд байна. Мүнөө жэлдэ найман жэлэй һургуули дүүргэһэн залуу хүнүүдэй 75 тухай процентнь дунда һургуулинуудай аха классуудта, техникумүүдтэ һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байнхай. 1970 он хүрэтэр хаа хаанагүй залуу үетэниие бүгэдэ нийтын дунда һуралсалда хабаадуулха зорилго маанадай, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдана.

Һуралсалай удхыень һайжаруулха асуудалнуудта тогтоол соо ехэ анхарал хандуулагданхай. Хуушаржа удхаяа гээжэ байһан материалнууд һургуулинуудай программанууд соо ехэ болонхой, зарим предмедүүд хоёрдохи ээлжээнэй асуудалнуудаар «ехээр дарагданхай» гэжэ мэдээжэ. Тиихэтэй хамта наука, техникын һүүлшын туйлалтануудһаа уламжалан гараһан хэдэ хэдэн шухалын шухала мэдээнүүд учебнигүүд соо оруулагдаагүй байха юм. Тиимэһээ һуралсалые нарижуулан шэнэдхэхэ гол ёһонууд һаяхан баталан абтаһан тогтоол соо наринаар тодорхойлогдонхой. Һурагшадай шудалдаг материалнуудые бүри наринаар, шэнээр хаража үзэхын, сэгнэхын тулада маанад, багшанар, ехэ юумэ хэхэ ёһотой болонобди. Тиигэжэ шэнэ учебнигүүд болон хэрэгсэлнүүдэй гаргагдаха тудам таарамжатай программа болон һуралсалай түсэбүүдые хэрэглэдэг болохо байнабди. Энэ хадаа шанарай талаар шэнэ, бүри дээдэ шатада гараха арга дунда һургуулинуудта олгохо байна.

Үхибүүдые һурган хүмүүжүүлгэдэнь һургуулида али бүхы туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй партийна, олониитын болон ажахын организацинуудай дүүргэхэ үүргэнүүдтэ тогтоол соо тусгаар анхарал хандуулагданхай. Энэнь, тусхайлбал, юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, бүлэ болон һургуулида туһаламжа үзүүлхэ соведүүдые хаа хаанагүй олоор байгуулха, һурагшадые ажал хэжэ шададагаар бэлэдхэхэ, һургуулиин материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ хэрэгтэнь багшанарай коллективүүдтэ туһалха гэжэ һанамжалан дурадхагдаһан байха юм.

Арадай гэгээрэлэй 2,5 миллион тоото хүдэлмэрилэгшэд ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ зэргэтэй гээд М. А. Прокофьев түгэсхэлдөө мэдүүлээ. Хэдэн мянган шэнэ һургуулинуудые байгуулха, хэдэн зуун шэнэ учебнигүүд болон хэрэгсэлнүүдые гаргаха, кабинедүүдые, лабораторинуудые, мастерскойнуудые түхеэрхэ, хэдэн зуун мянган багшанарые бэлэдхэхэ шухала болоно. Урдамнай тохёолдохо бэрхэшээлнүүд олон. Гэбэшье, эдэ бэрхэшээлнүүд лаб дабагдаха. Парти, правительствын табиһан зорилгонуудые совет багшанар сохом дүүргэхэ. (ТАСС).

АВСТРИИН ГОРОДУУДТА ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД БОЛОНО

КАПФЕНБЕРГ, ноябриин 18. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Б. Лукьянов, Л. Тушавин иигэжэ дамжуулна:

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный орон соогуур аяншалхаяа мүнөөдэр Венэһээ гараа. Австриин Штири, Каринти, Залцбург гэжэ газар нютагуудаар тэрэ аяншалха юм.

Түрүүн Капфенберг городто тэрэ тогтоо. Эндэ «Белер-Верке» гэжэ металлургическа заводууд байдаг юм.

Н. В. Подгорнытой хамта федеральна канцлер Иозеф Клаус Капфенберг ерэлсээ.

Предприятиин коллектив айлшадые халуунаар угтаа. Заводые харахадаа, тэдэнэр хэдэ хэдэн цехүүдтэнь орожо, үйлэдбэриин хүдэлмэриин элдэб онол аргануудтай танилсаа.

Заводые харалгын дүүрэһэнэй һүүлээр Н. В. Подгорный, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Клагенфурт город орохоёо поездоор гараа.

* * *

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, Австриин Республикын федеральна канцлер Иозеф Клаус, совет болон Австриин гүрэнэй ажал ябуулагшад Австриин хадалиг газартай районуудаар аяншална.

Каринтиин ниислэл Клагенфурт городто тэдэнэр хүрэжэ ерээ. Совет айлшадай ерэһэнтэй дашарамдуулагдан, вокзал болон город Австриин Республикын, СССР-эй, Каринти гэжэ газар нютагай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ СЭРЭГЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

БУДАПЕШТ, ноябриин 18. (ТАСС). Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн 1966 оной ноябриин 14-һөө 17 хүрэтэр Будапештдэ боложо, нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ ородог частьнуудай ябуулгануудтай, дайшалхы һуралсал болон зэһэнги бэлэн байлгатай холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ гээд МТИ агентство мэдээсэнэ.

Зүблөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө. Тэдэнэр зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа хүсэн нэгэн һаналтай байжа, үгэнүүдээ һайнаар ойлголсоо.

Агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, зүблөөндэ хабаадагшад Венгриин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнуудта, тэрэшэлэн Венгриин газар дээрэ саг зуура байһан советскэ подразделенинүүдтэ хүрөө, тэдэнэй һуралсал хэхыень ажаглан хараа.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречкотэй, тэрэшэлэн Варшавска договорто хабаададаг бусад гүрэнүүдэй сэрэгэй делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ Дьюла Калан ноябриин 17-до уулзажа, тэдэнтэй хани халуунаар хөөрэлдөө.

БКП-гэй IX СЪЕЗД

СОФИ, ноябриин 18. (ТАСС). Болгариин Коммунис партиин IX съезд олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ. Делегадууд хадаа һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо парти болон ороной ябажа гараһан замые гүнзэгыгөөр, үнэмшэтэйгөөр, бодотоор сэгнэнэ, социалис общественэ саашадань хүгжөөхэ гол зорилгонуудые хараална.

Ноябриин 18-най үглөөнэй заседани дээрэ аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд амаршалгын үгэнүүдые мүн лэ хэлэһэн байна. Тэдэнэр бултадаа тэмсэжэ байгаа вьетнам арадые дэмжээ, Хитадай Коммунис партиин можо болоһон ябуулгые эрид шууд буруушаагаа, бүхы дэлхэйн коммунистнуудай нэгэдэлэй түлөө шууд сэхээр тэмсэдэг КПСС-тэй хүсэдөөр һаналаа нэгэдэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Пролетарска интернационализмын, уласхоорондын аха дүүгэй һанал нэгэдэлгын туг доро съездын хүдэлмэри үнгэржэ байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

ЗАГАҺАНАЙ БАЯЛИГЫЕ НЯГТААР АШАГЛАХА

Арадай хиналтын Областной комитедэй зүблөөн һаяхан боложо, республика доторхи загаһанай баялигай ямараар ашаглагдажа, хамгаалагдажа байһан тухай асуудал хаража үзэбэ.

Шалгалта юу харуулааб гэхэдэ, республика доторхи загаһанай баялигые нягта наринаар хамгаалха тушаа правительствын заяяа заабаринууд хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Загаһа баригга дээрэ, илангаяа Байгал далайн зүүн хубида, Сэлэнгэ, Баргажан, Ехэ болон Бага Чевыркуй, мүн загаһанай түрьһээ табидаг бусадшье газарнуудта загаһа баригга эмхи гурим муутайгаар эрхилэгдэнэ. Уһанай амитадые хулгайгаар хюдаха ябадал дан лэ хэтэршөө. Илангаяа омоли загаһан хайра гамгүйгөөр алагдана. Энээниие хоригдоһон багажа зэмсэгээр гү, али түрьһээ хаяжа байха үедэнь бариха баримтанууд үзэгдэнэ. Бригадануудай олоһон загаһые элдэб эсын хонжоо наймаашадта худалдаха ябадал гарана. Эдэ бүгэдэ загаһанай баялигые арьбадхаха, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ, загаһанай промышленностиин предприятинуудай болон загаһа барилгын колхозуудай түсэбөө дүүргэлгэдэ айхабтар ехэ һаад тойбо ушаруулна. Энээнэй эсэстэ хүн зоной эрилтые бүрин гүйсэдөөр хангаха тушаа парти, правительствын табиһан зорилто хүсэдөөр дүүргэгдэнэгүй.

«Байкалрыбвод» гэжэ управлени, загаһа хамгаалгын районно олохон инспекцинүүд уялга эрхээ гүйсэдөөр бэелүүлнэгүй, хулгайгаар агнуури хэгшэдые хэһээхэ, загаһа барилгын гурим хазагайруултые зогсоохо тушаа шиидхэхы хэмжээнүүдые абанагүй. Хэтэрхэдээ загаһа хамгаалгын зарим хүдэлмэрилэгшэд хулгайгаар агнаха баримтануудта эсэсэнгээр хандана, абаһан шиидхэбэринүүдээ эсэстэнь хүргэнэгүй. Жэшээнь, 1966 оной 9 һарын турша дотор Кабанскын, Улаан-Үдын загаһа хамгаалгын инспекцинүүд 307 хулгайшадые барибашье, тэдэнэй оройдоол 115 хүниие ялада унагаагаад орхижорхёо. Тиихэдээ 65 хүнһөөнь яла мүнөө хүрэтэр нэхэгдэжэ абтаадүй.

«Байкалрыбвод» управлени районно инспекторнүүдые һайн хүдэлмэрилэгшэдөөр хангахын хойноһоо оролдоногүй, харин дайралдаһан лэ, үүсхэл багатай хүнүүдые харюусалгатай тушаал зэргэдэ томилно. Хиналтын пунктнуудай хүдэлмэри һуладанхай. Загаһа хамгаалгын органуудые материально-техническэ талаарнь бэхижүүлхэ хэмжээнүүд дутамагаар абтана.

Загаһанай заводуудай болон загаһа барилгын колхозуудай бригадануудһаа, сэхэ далайн гү, али мүрэнэй эрьеһээ загаһаяа үрихэ, үбэршэлхэ ябадал элирүүлэгдэнэ. Посольскын участок дээрэ зунай агнууриин үедэ, онгосонуудай хажууда, энэ тэрэ хүнүүд айхабтар олоор суглардаг. Тэдэнэр хуули бусаар загаһа худалдан абахын тула эндэ ерэдэг. Кабанскын загаһанай заводой, Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, «40 лет Октября», «Байкал» колхозуудайхид загаһаяа мүнгөөр наймаалдаг, архяар андалдадаг. Жэшээнь, августын 19-дэ шалгалта хэжэ үзэхэдэ, «Сахалин» участок дээрэ 22 моторно онгосонууд баригдаа һэн. Тэдэнэй эзэдынь загаһашадһаа худалдажа абаһан омоли абаад, бусажа ябаа. Иимэрхүү баримтанууд Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай, Гусиноозерскын загаһанай ажахын, Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхозой агнууриин газарнуудта үзэгдэнэ.

Зүүн-Сибириин загаһанай промышленностиин управлени, «Байкалрыбакколхозсоюзай» правлени, загаһанай промышленностиин предприятинуудай болон загаһа барилгын колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд баригдаһан загаһые тушаан абаха тушаа хиналта һулаар табина.

Милициин таһагууд, Баргажанай, Кабанскын, Сэлэнгын, Прибайкалиин аймагуудай прокуратурын органууд хуули бусаар загаһа бариха, хонжоо наймаа хэхэ талаар баримтануудые саг соонь балшыса элирүүлнэгүй. Мүн загаһа хамгаалгын инспекцинүүдтэй һулаар харилсана.

Үнгэртэгдэһэн шалгалтын үндэһөөр Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитет тусхай шиидхэбэри гаргаба. Тиихэдээ загаһанай баялигые нарин нягтаар ашаглаха, хулгайгаар агнуури эрхилхэ ябадалые эсэслэн усадхаха тушаа шанга эрилтэ табиба.

Коммунист тухай хөөрөөн

МҮНХЭ АХА—БРИГАДИР

...Хабарай тарилгын халуун хаһа. Нэгэшье час трактор зогсоохонь гэмшэлтэй. Теэд Мүнхын трактор урагшаа ябажа үгэнэгүй. Прицепщигтэйгээ тэрэнээ носожо байтарнь оһол боложо, тракторай гэнжэ мөөр Мүнхын хүл дээгүүр гарашоо бэлэй. Тэсэшэгүй үбшэн. Операци...

Ганса хүлтэй болоод гэртээ хэбтэжэ байхадаа, Мүнхын досоо олон бодол ородог һэн. Арбан табатайхан ябахадаа, тракторист болохо гэжэ оролдоһоноо, Могойтын училищида хахад жэл һураад, трактористаар хүдэлжэ эхилһэниинь элихэнээр нюдэндэнь харагдахадал гэнэ. Николай Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэһэн номые уншажа, Мүнхэ бүришье зориг дээрээ зориг нэмэжэ, хоёрхон һара үнгэрөөд байхада, тэрэ полевой стандаа таяг туланхай ерээд лэ байһан.

Трактор дээрэ һуужа ябахааршье бэшэ һаань, тариалан дээрэ хэхэ ажал юу мундаха һэм. Мүнхые тариянай тоог даагшаар томилбо. Һүүлдэнь тракторай бригадын бригадир.

Тэрэ гэһээр арбан гурбан жэл үнгэршэбэ. Түрүүн МТС-тэ, хожомынь колхоздоо, совхоздоо ажаллажал ябана.

Мүнөө Мүнхэ Цыденович гансашье трактор, машинануудаа. тарялан хадалангаа хараад үнгэрдэг бэшэ. Тэрэнэй мэдэлдэ хэдэн гүүртэ, отаранууд ородог. Эндэмнай комплексно бригада гэжэ тоологдодог ха юм.

Совхозой центрһээ зуу гаран километр холо оршодог энэ полевой станда Мүнхэ Цыденович Буралов ажаллажа эхилһээр хамтадаа 27 жэл болобо. Бригадынгаа поли бүхэниие тэрэ табан хургандаал адли мэдэдэг. Бригадирай гэшхэлээгүй, хахалаагүй газар эндэ үгы гэхээр. Иимэл хадань нютагай зон механизаторнуудай энэ байрые «Бураловай бригада» гэжэ нэрлэдэг болонхой. Мүнөө Хурамхаан, Баргажан талын хүнүүдһээ «Бураловай бригада хаанаб» гэжэ һурабалтнай, захаһаа мэдэхэл байха.

...БУРАЛОВАЙ БРИГАДА. Арбаад гэр жэрылдэнэ. «П» маягтайгаар бариһан хамтын байра хабтайна. Эндэнь механизаторнуудай амарха хэдэн таһалга, эдеэ шанаха, хүнүүдэй һуужа эдеэлхэ таһалганууд бии. Байрын нэгэ захада бригадирай таһалга харахат. Тэндэ оробол, бишиихан түмэр орон, стол, стул байха. Радиоприемник тодхоотой, хажуудань микрофон обёорогдохо.

— Хабарай тарилгын, ургаса хурялгын халуун хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудай мүрысөөнэй дүн болон бусад һонин энээгээр дамжуулагдажа байдаг. Эндэхи арбаад гэртэ, хамтын байрада, гаазагууршье, тоог дээрэшье байһан хүнүүд энэ дамжуулгые шагнаха аргатай байдаг. Заримдаа журам алдаһаншье хүнүүд энэ дамжуулгаар шүүмжэлэгдэшэдэг,— гэжэ Мүнхэ Цыденович тайлбарилба.

Угаа зохид лэ. Республикын олон колхоз, совхозуудай полевой станууд дээгүүр ябахадаа, иимэ һонин ушаралтай дайр... [illegible]

Бүхэли үдэртөө гү, али һүни ото ажаллажа, тооһо шорой болошоһон механизаторнууд бригададаа ерэһээр лэ «душ» тээшэ гэшхэлдэдэг заншалтай. Эндэнь халуун уһан саг үргэлжэ таһалдадаггүй.

— Бүри МТС-тэ бригадираар хүдэлжэ байхадаа энэ «душ» арай гэжэ абаһан хүм,— гэжэ нүхэр Буралов мүнөө хэлэдэг.

Механизаторнуудай сүлөө сагаа үнгэргэхэ улаан булан нэгэ гэртэнь эмхидхэгдэнхэй.

Байрануудай баруун захада таряанай ехэ тоог түхеэрэгдэнхэй. Эндэ бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагдаа. Ороохо сэбэрлэхэ гээшэ «нохой наадан» болошоо. «ОВП-20» түхэлэй хоёр машина арбаад комбайнһаа ороһон таряае тэрэ доронь сэбэрлээд лэ, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда ябуулжа байһан. Урдань эндэ хори-гушан хүн ажаллажа байбал, мүнөө орой 3—3 хүн хоёр халаанда хүдэлнэ.

Теэд ганса энэ бэшэл. Малайнь байрануудые абабал, юун гэжэ хэлэлтэйб. Мүнөө жэлдэ 240 үнеэдэй байха шэнэ байра түхеэрэгдэжэ, мал ороо. Үнеэдэй томо, һаруул байратай зэргэлээд, тугалай шэнэ байра, тэжээл буйлуулха цех бүтээгдэнхэй. Һаалишад, малшадай байха арбан гэрэй үрхэһөө утаан бушхаба. Үшөө зургаан гэр баригдажа байна. Совхозой хүсөөр эндэ культбаза шэнээр түхеэрэгдэжэ эхилээ. Хонидой байра, хонишодойшье гэрнүүд зохид.

КОМПЛЕКСНО БРИГАДЫН БРИГАДИР байхань тиимэ амархан хэрэг бэшэ. Таба мянган гектар тарилта хэхэ, ургасыень хуряаха. 240 үнеэ, 3 мянга гаран хонидые үбэлжүүлхэ, түл түрэсыень абаха хэрэгтэй. Хоёр туһалагшатайшье һаа, Мүнхэ Цыденовичтэ сүлөө саг хомор.

Даруу номгон зантай, түбһэн юумэндэ ухаа мэдээ алдахагүй, хүнүүдэй дурадхалнуудые өөрынгөө олон жэлэй баян дүршэлтэй сасуулжа, хэдэн удаа бодомжолжо үзэһэн лэ хойноо хүүлжэ захалдаг зантай. Энэнь нэгэ талаараа зүйтэй. Бригадираар олон жэлдэ худэлжэ байһан хадаа хайшан гэжэ, ямар аргаар баян ургаса абахаб, хэды норм... р, ямар болзорто тарилга хэхэдэ һайн бэ гэжэ оло дахин туршаһан ха юм. Тиимэһээ түбһэн хүнэй үгөөр байха бэшэ, харин өөрын бодолтой, ёһотой эзэн байһыень буруушаахын аргагүй.

Хүдэлжэ байхада арсалдаха, тулалдахашье ушар гарадаг ха юм даа. Һүүлэй үедэ тохёолдоһон хэдэн баримтануудта тогтохоор.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилга түлэг дундаа. Тарилгаяа севооборотой ёһоор хэжэ захалһан. Энэ үедэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд ерэжэ, шэниисэ тарихаар бэлдэгдэһэн 200 гектарта обёос ургуулхые үлөөхэ эрилтэ табиба. Бригадир тэрэ эрилтыень зүбшөөжэ үгэбэгүй. Арсалдаһаар байтарнь, тэрэнэйнь 160 гектар таригдашоо. Үлөөшэ 40 гектарта заабол обёос тариха захиралта совхозой директор гарғаба.

Арсалдаашадай алинайнь зүб байһые элишэлхын тэдыдэ бригадир 40 гектартань обёос тариха эрилтыень дүүргээ һэн.

Эсэсэй эсэстэ юун болооб? Шэниисэ таригдаһаар эртэ хахалагдаһан аад, июнь һарада обёос хаягдаһан газар дээрэнь шүдэр үбһэнһөө ондоо юумэн гараагүй тооной. Зүгөөр шэниисынь гектар бүриһөө 24 центнер орооһон абтаа ха юм. Иигэжэ нэгэ арсалдаае таряалангай эзэн булижа гараа.

Үнгэрһэн хабартаа үшөө нэгэ һонин арсалдаан болоо. Аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин ноёд ерээд. «тарилгаяа яалгаа ехээр оройтуулжа байнабта, майн 23—24 хүрэтэр шэниисээ тарижа заабол дүүргэгты» гэһэн эрилтэ табиба. «Хэрбээ трактораар ядалдаа һаатнай, машинно-мелиоративна станциһаа абажа эльгээхэбди гэбэ». Туһаламжа хэрэггүй, өөһэдынгөө хүсөөр гарахабди» гэтэрнь ММС-һээ тракторнууд хүрэжэ ерэбэ, бригадир тэрэнииень гэдэргэнь бусааха баатай болоо.

Ушар юуб гэхэдэ, бригадир тарилгынгаа болзор һайн мэдэхэ, үдэр бүри Могойтын метеорологическа станциһаа сагай уларилай, газарай хүрьһэнэй температурын мэдээ абажа шэнжэлдэг, ямар жэлдэ эртэ, ямар сагта орой тарихаб гэжэ тэрэ ойлгодог.

— Манай бригадын полинуудта намар орой болотор хюруу унадаггүй, харин хабартаа, зунай эхеэр гаряанай хэлхы хүлдэжэ болохо. Нүгөө талаараа майн һүүл багаар шэниисэ тарихада ехээр гандадаггүй, июниин һүүл багаар гү, али июлиин эхеэр ороһон бороодо һайжардаг байха, — гэжэ бригадир олон жэлэйнгээ дүршэл дээрэһээ ойлгожо абаһан.

Аймагай хүдөө ажахын управлениин начальнигай эрилтэ табяашье һаа, эртынгээ тарилга тэдэнэр майн 29-дэ дүүргэһэн юм. Бригадир энэ арсалдаандашье илажа гараа. Шэниисын гектар бүриһөө 8,3 центнер орооһо абаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 14 центнертэ хүргэжэ шадаа. Гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө бригада дүрбэ дахин үлүүлээ.

Гонзогор сагаан шарайтай, дунда зэргын бэетэй, хара сабхи, арһан хүүртиг үмдэһэн, дүшэ гаража ябаһан хүниие Бураловай бригадада хүрөөл һаа харахат. Энэмнай бригадир. Неделидээ нэгэ дахин гэртээ харяад лэ, бэшэ сагтань бригададаа байдаг заншалтай.

Хорин табатайһаа коммунист боложо, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулан, тэдэнээ хүмүүжүүлэн һургажа ябадаг хадаа Мүнхэ Цыденович механизаторнуудайнгаа, хүдэлмэришэдэйнгөө дунда хүндэтэй. Ядаһан зобоһон хүндэ туһалха, ойлгоогүй юумыень ойлгуулха гэжэ оролдодог хадань, хүнүүд бригадиртаа Мүнхэ аха гэжэ хандадаг болошонхой.

Зүб лэ даа. Мүнхэ Цыденовичэй анхарал, туһаламжаар хэды олон хүбүүд механизаторай орёо мэргэжэл шудалаа гээшэб. Бригадын зон бэрхэ комбайнернууд Радна Батуев, Антон Дырчиков, трактористнууд Сэнгэ Гомбоев, Даша Батуев гэгшэдээрээ омогорходог.

Долоон коммунистһаа бүридэһэн партийна бүлэг бригадын механизаторнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулдаг. Энэнь бригадирта ехэ туһатай. Мүнхэ Цыденович олон асуудалнуудые партийна бүлэгые даагша Очир Бадмаевтай зүбшэжэ хэдэг гуримтай.

Абьяастай бэрхэ бригадирай үбсүүн дээрэ Ажалай Улаан Тугай орден яларна. Газар таряалангай эзэн, олон зониие ударидагша, коммунист Мүнхэ Цыденович Бураловта үшөө ехэ амжалта хүсэе.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Баргажан. Дэрээнэй совхоз.

Россиин эгэшэ дүү республиканууд

ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

ЕХЭ ХИМИИН ЗУУН «ЖЭЖЭ ЗҮЙЛ»

УФА. Башкирай хото городуудай, хүдөө тосхонуудай магазинуудта карбамид худалдагдана. Энэнь—багахан полиэтилен туулмагууд соо зохидхоноор хэлдэһэн азотно монсогор үтэгжүүлгэ. Саад сэсэрлиг ургуулха дуратайшуулда зорюулан, Салаватай нефтехимиин комбинат тэрээниие буйлуулан гаргадаг.

Республикын ехэ хими худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ полиэтилен наадангхай, ажахын, гэр зуурын хэрэглэлэй синтетическэ эдлэлнүүд, тормозой тоһо, хибэнгэй хоро, хэмэл олифа, юумэ сагаадаг, хорооп арилгадаг хэрэгсэлнүүд болон бусад эд бараа бүтээн гаргажа эльгээдэг байна.

Улад зондо зорюулан, Башкирай химиин, нефтехимиин заводуудай бүтээн гаргадаг эдлэл хэрэгсэлнүүдэй ассортиментнь табан жэлэй туршада 100 хүрэтэрөө үргэдхэгдэхэ юм. Загаһашад—полиэтилен онгосонуудые, сэсэрлигшэд—буртаг үбһэ үгы хэдэг хоро, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд—юумэ угаадаг синтетическэ зүйлнүүдые, аяншад ба ангуушад—батаганаа, боргооһонтой тэмсэхэ хэрэгсэлнүүдые, үхибүүд—полиэтилен шэнэ наадангхайнуудые абаха байха.

ЭГЭЭН ХЯМДА ЦЕЛЛЮЛОЗО

ПЕТРОЗАВОДСК. Сегежэй целлюлозо-саарһанай комбинат сульфатна целлюлозо гаргалгын талаар һаядаа орон доторхи эгээн томо үйлэдбэри болохо юм. Энэ комбинат бүри мүнөөшье жэлдээ миллион үлүүтэй кубометр модо целлюлозо болгон болбосоруулна. Шэнэ предприятинуудай ашаглалтада оруулагдахадань, жэл соо 4 миллион хүрэтэр кубометр модо хэрэглэдэг болохо.

Һая болотор лэ целлюлозо үйлэдбэрилхын тула эрхим шанартай нарһан модон хэрэглэгдэдэг байһан гээшэ. Харин мүнөө тус комбинадай оршондо түлеэнэй, хюрөөдэгдэһэн модоной һүри һөөг үлэгдэл ябталаатай байдаг. Тэрээгээр баһал целлюлозо хэжэ һуранхай.

Хюрөөдэгдэһэн модоной, түлеэнэй үлэгдэлнүүдые ехээр болбосоруулан ашагладаг болоһоной үндэһөөр тонно целлюлозын өөрынь үнэ 40 процентээр хямдараа. Комбинадай үйлэдбэрилдэг сульфатна целлюлозо орон доторoo эгээн хямда сэнтэй юм.

ҮҮЛЭНҺЭЭ ДЭЭДЭ ТЭЭ

МАХАЧКАЛА. Багосой шэлэ дээрэхи Сулак-Высокогорный гэдэг гидрометеостанци үүлэнэй дээдэ тээ байдаг. Эндэ, мүнхэ мүльһэнэй ба саһанай хизаарта, сагай уларил үдэртөө арба дахин хубилдаг юм. Үбэлдөө Багостохи һалхин секунда соо 40 метр хүрэтэр хүсэтэйгөөр үлеэдэг, саһа шуурган болодог, заримдаа хүнгэрэг саһан хэмхэрэн унадаг. Харин зундаа аадар, мүндэр ходо орожол байдаг.

Станциин коллектив оройдоо 6 хүнһөө бүридэнэ. Эдэнэр бэрхэтэй оршон байдалда мүнхэ мүльһэ, сагай уларил адаглан шэнжэлдэг, батаханшье хубилалтын үзэгдөө һаа—дансалан тэмдэглэдэг. Үүлэнэй байдал, температура, агаарай дараса, шииг нойтон тухай радиограммануудаа сүүдхэдээ 6 дахин тэндэһээ дамжуулагдана.

Эдэ эрэлхэг зургаанда коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдонхой.

М. Е. ЕВСЕВЬЕВЭЙ ТАБАН ТОМ ЗОХЁОЛНУУД

САРАНСК. Нютагай номой хэблэл XIX зуун жэлэй эсэстэ, XX зуун жэлэй эхиндэ ажаһууһан элитэ мэдээжэ мордва эрдэмтэ-гэгээрэлшэ М. Е. Евсевьевэй зохёолнуудые табан том болгон гаргажа дүүргээ. Эдэнь хэлэ бэшэг шэнжэлдэг совет ба хилын саанахи эрдэмтэдэй дунда ехээр һонирхогдоно.

«Шэлэгдэмэл зохёолнуудай» нэгэдэхи, хоёрдохи томууд соо гэр бүлын шог зугаатай, үхибүүдэй, солдадуудай ба бусад 300 шахуу дуунууд тунхаглагданхай. Гурбадахи том доторнь—эрдэмтын суглуулһан мордва арадай үльгэрнүүд ба таабаринууд, дүрбэдэхи соонь—«Эрзя мордва хэлэнэй дүримэй гол зүйлнүүд» гэһэн М. Евсевьевэй зохёол бии.

Табадахи томынь түүхын, этнографиин талаар шэнжэлгэнүүдтэ, Россиин элитэ эрдэмтэдтэй бэшэлсэһэн бэшэгүүдтэ зорюулагдана.

ТАЛА НЮТАГАЙ ПОЭТ

ЭЛИСТА. Хальмагай үнинэй литератор, мэдээжэ шүлэгүүдые, Хасыр Сян-Белыгинэй поэмэнүүдые найруулагшын зохёол бүтээлэй зам—арадай дундаһаа гараһан шүлэгшын арадай поэт болотороо дэмжэһэн зам болоно. Үндэһэн литературын эхи табигшадай нэгэн болоһон энэ зохёолшодо Хальмагай АССР-эй арадай поэтэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

«Баатарай хуби заяан», «Бурат мүрэн дээрэ», «Арбан гурбан уляангир» гэһэн ба бусад поэмэнүүд, олон шүлэгүүдынь энэ хизаарай нютаг бүхэндэ һонирхогдон уншагдадаг. Сян-Белыгин Пушкинай, Лермонтовэй, Джамбулай, бусад суута зохёолшодой номуудые үндэһэн хэлэн дээрэ оршуулһан байна.

ШЭНЭ ЦЕХ БАЙГУУЛАГДАБА

Баргажанай «Сельхозтехн...э» нэгэдэлэй дэргэдэ автомашинын двигательнүүдые заһабарилха шэнэ цех ашаглалгада үгтэбэ. Поточно узловой аргаар заһабарихэ тэрэ цех шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Һаяхан цехэй поточно линиһээ заһабарилагдаһан түрүүшын двигатель гаргажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Ажахынуудта тон ашагтай энэ шэнэ цех байгуулха хэрэгтэ инженер Л. Н. Казанцев, монтажнигууд Л. Балуев, А. Мисиркеев, Н. Мисиркеев болон В. Бозров гэгшэд ехэхэн хубитануудаа оруулһан байна.

И. КУЗНЕЦОВ.

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

„БУГЫН ДУУНААР“

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын 1966 оной октябриин 8-най номерто толилогдоо һэн. Тэрэ фельетон дотор Баргажанай аймагта хорюултай сагта ан гүрөөһэ алана, хюдана гэжэ шүүмжэлэгдэһэн юм.

— Газетын статья лесхозой коллективэй дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, ой модо сахигшад тухай бэшэгдэһэн шүүмжэлэлые зүб дээрэ тоолоо,—гээд Хурамхаанай лесхозой директор нүхэр Шаманов редакцида мэдээсэз.— Лесник И. Н. Красновто шанга донгодолго соносхогдоо, Л. Ц. Степанов леснигэй тушаалһаа гаргагдаа. Саашадаа ой тайгын хулгайшадтай тэмсэхэ хэмжээнүүд хараалагдаа.

Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

ШЭНЭ ДАБШАЛТАДА

Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэй алдарта ой болотор жэл хүрэхэгүй саг үлэбэ. Энэ түүхэтэ үдэрые угтуулан, ажал хүдэлмэри дээрээ амжалта туйлан, байдал һуудалаа улам болбосон түхэлтэй болгохын хойноһоо предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй, совет хүн бүханай баяр омогорхолтойгоор оролдожо байһаниинь дамжаггүй.

Манай аймаг доторшье энэ талаар нилээд ехэ дэбжэлтэ, дэлисэ харагдана.

Гэхэ зуура нютагай Советүүдэй, ажахын хүтэлбэриин үүсхэлээр хэгдэжэ, бүтээгдэжэ байһан хэрэгүүд тухай онсо дурдажа хөөрэһүүб. Нэн түрүүн, барилга тухай. Жэл хахадай турша соо бүхы аймаг доторнай 1 культбаза, 600 хүнэй һууритай 4 клуб, 4 улаан булан, спортын 2 талмай, 1680 үхибүүдэй һууритай 6 һургуули, 3 интернат, 8 магазин, 21 бани гэхэ мэтэ баригдаа. Олониитын үүсхэлтэ ёһоор хорёод модо утатай харгы заһабарилагдаа. Хэдэн арбаад мянган модо, һөөгүүд һуултагдаа.

Дурсагдаһан үе хугасаа дотор нилээд олон ном худалдагдаа...

Эндэ «Коммунизм» колхозые үльгэр жэшээ болгомоор. Тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд сомонойгоо Советтэй нягта харилсаатайгаар хүдэлжэ, тэрэнэйнгээ гаргаһан тогтоол шиидхэбэринүүдые хүнгэтэйгөөр бэелүүлдэг. Ажахын асуудалнуудые шиидхэхын хажуугаар һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, колхознигуудайнгаа ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулдаг. Жэл хахадай турша дотор ниитын малда эрхим һайн байранууд түхеэрэгдэһэн, бүхы гол фермэнүүдынь зайн галтай болоо. 3200 тонно таряа хадагалха хранилищи гэхэ мэтэ баригдахаһаа гадна, культурно-ажаһуудалай барилга тэндэ үргэнөөр эрхилэгдээ. Дунда һургуулиин томо байшан гэр, һайн стадион, Эсэгэ оронoo хамгаалтын дайнай үедэ наһа барагшадта хүшөө, үргэн экрантай кино харуулха газар гэхэ мэтые барюулаа. Энэ жэлдэ уляангир, акацинууд болон бусад түрэлэй 700 модо, һөөгүүд һуулгагдаа.

Мүнөө энэ намарһаа хойто намар болотор гүүртэ, отарануудтаа 30 шэнэ гэр байра, ниитын бани, 7 худаг, нютагай музей бодхохо юм.

Аймаг дотор барилгаһаа гадна баһал ондоо юу хээхэн хэгдөө. Октябриин 50 жэлэй ойе угтуулан, уран һайханай харалганууд болоо. Энээндэ 35 коллектив, 2130 хүн хабаадалсаһан. Тус хүдэлмэритэй нэгэн доро культурно-гэгээрэлэй олон янзын хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Хүн зоной дунда лекци, хөөрэлдөөнүүд олоор үнгэргэгдөө. Малшадта концертнүүд харуулагдаа.

Аймаг доторoo агиткультпоезд эмхидхээ һэмди. Тэрээндэ зужэгшэд, лекторһээ гадна, сабхишад, эсхэгшэд, парикмахер, радиоприёмник заһабарилагша, фотограф, врач, фармацевт, санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэ, наймаалагша оролсоһон, аяар дүрбэн машина ябалсаһан байха. Энээндэмнай малшад аргагүй баярлаа һэн. Иимэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ..

Номой наймаа үргэдхэхын тула базаарнуудые эмхидхэдэгбди. Айл бүхэмнай өөрын библиотечкэтэй болохые хүсэнэ. Теэд буркоопсоюзайхид бидэниие уран һайханай, хүдөө ажахын, үхибүүдэй номуудаар мууса хангана.

Үлөөшэ жэл хүрэхэгүй үе хугасаа дотор бэелүүлхэ түсэбүүднай нилээд ехэшье һаа, бодото дээрээ сохом бэелүүлэгдэхэ. Юундэб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай экономическа талаараа бүри ехээр бэхижээ. Шэнэ гэр байранууд илангаяа үргэн дэлисэтэйгээр баригдаха. Жэшээнь, «Победа» колхоз Субарай, Хүл, Ухурай нютагуудта хоёр квартирна гэрнүүдые, банинуудые барина. Эгэтын-Адагай клуб болон библиотекые шэнэдхэн һэльбэхэ, колхозойнгоо түб тосхонуудые үргэлжэ дээрэнь ногооруулха юм.

Үгышье һаа, этээл заха холымнай Исэнгын совхоз абажа үзэе. Эндэ хойто жэлэй намар болотор Алтан, Амбаар Нуур, Сценскдэ улаан булангай, амарха таһалгануудтай 3 байшан, Исэнгэ тосхондо гостиница, ондоо тээгүүр байрын 25 гэр баригдаха, мал ажалай арба гаран һуурин газарнуудта радио, электрын эльшэ хүсэн оруулагдаха, клуб, стадиониинь һэльбэн шэнэлэгдэхэ, Исэнгэ тосхон ногооруулагдаха.

Иимэрхүү хэмжээнүүдые ажахы бүхэмнай хараалаад, эгээ мүнөөнһөө бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Тиихэдээ энэ бүхы юумэмнай мэлыгэн бэлэхэнээр бүтэшөөгүй, зүн дагаан бүтэхэшьегүй. Дутуу дундануудай үшөөл угаа олон. Барилгаар түсэбнай сат болзор соогоо дүүрээгүй. Иимэ бэшэ һаань, бүришье ехэ хүдэлмэри хэгдэшэхэ байгаа. Олохон хэмжээнүүд саарһан дээрэ үлэшэһэн, һуурин тосхоноо ногооруулхын орондо нэрэ зүүгээдшье орхижорхиһон ушарнууд бии. Жэшээнь, «Дружба» колхозой хоёрдохи бригадада юун болоо һэн бэ? Контторынь хажууда арбаад ёдогор уляангирнууд, мүн бригадир Оксохоевой газаа 3—4 модон һуулгагдаад лэ, сэсэрлиг «тарилга» дүүрэшоо һэмнай. Иимэрхүү ёһо дүүргэхэ ябадалтай эбсэшэгүй шангаар тэмсэхэбди.

Бани олоор барябди, барихашьебди. Теэд баригдаһан банидаа ородоггүй муутайбди. Жэшээнь, «Победа» колхоздо аргагүй һайн бани түхеэрэгдээ һэн. Теэд энэнь ёһоор түлигдэнэгүй. Иимэрхүү баримтанууд Нарһатын, Исэнгын, совхозуудай зарим тосхонуудта үзэгдэнэ. Би энэниие жэжэ хэрэг гэжэ огто һананагүйб. Теэд банида хэдэн недели, һара соо ороогүй ябаха гээшэмнай мүнөө үеын байдалда ягаад тааралтайб!

Дүрбэн больница бариха аад лэ, айхабтар унжагайруулаабди.

Ажахын эмхи зургаануудай бултааран «Урожай» гэжэ һайн дуранай спортивна обществын тэшүүд болоодүй байһаар. Үшар тиимэһээ спортивна мүрысөө эмхидхэхэдэ ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Стадион, талмайнуудай үсөөдэнэ.

Малшадта кино харуулга ёһоор өмхидхэгдэнэгүй. Иимэрхүү жэжэ божо дутагдалнуудые усадхаха тушаа зарим сомоной Советүүд үшөөл эдэбхи үүсхэлээ гарганагүй. Клуб, библиотекэнүүд ажал хүдэлмэрөө улам удха түгэлдэр, эршэмтэй һайнаар эмхидхэхэ аад лэ, биратай юумэ хээгүй.

Совет засагай тогтоһоор алдарта ойе ажал хүдэлмэри, ажаһуудал дээрээ эрид хубилалта дэбжэлтэ туйлан, нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын хойноһоо бултаараа оролдохо болонобди. Тиихэдээ хараалагдаһан хэмжээнүүдээ бэелүүлхын хажуугаар бии байгаа дутуу дундануудаа эсэслэн усадхаха зорилготойбди.

Ц-Д. Ж. ЖАЛСАНОВ.

Яруунын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Ханхинаһан, шууяһан станогуудай дундуур гуша гаранай саб гэмэ эхэнэр энэ олон машиныя шэхэ дүлиирмэ абла анхаралтайгаар шагнан алхална. Нарин сэмбын фабрикада энэ хүниие мэдэхэгүй залуушуул байхагүй. Тэдэнэр ажалай түрүүшын алхам хэжэ эхилхэһээ тэрэнтэй харилсаатай бололог.

Акулина Яковлева залуу нэхэгшэдтэ туһалха ёһотойгоор, тусгаар табигдаһан хүн. Хэнэй машинын ямараар хүдэлжэ байһые забһагүй үрдилдэн, ташаганажа байһан станогууд cooһoo гансахан абяагаарнь ойлгожо мэдэдэг.

— Роза, зүүн гарайнгаа моток шангадха. Үгы һаашни утаһаншни таһархаяа байна!

—Машинаяа аалидуулбаш. Нэгэ бага нэмэ.

— Харана гүш, сэмбэшни хүлхэнтэжэ байна. Ягаад болигохо гэжэ хэлээ һэнэйб?

Акулина Яковлевагай иимэхэн заабаринууд сэмбэ нэхэлгын цех соо таһардаггүй. Коммунис ажалай ударник Яковлева түрэл фабрикадаа өөрынгөө наһанай 20 жэлыень үтэһэн юм. Тэрэ арба һая гаража ябахадаа, нарин сэмбын фабрикын үүдэ татаһан юм. Энэ мүнөө өөртэнь адли мэргэжэл ехэтэй хүнүүд тэрэ үедэ залуухан басагые бүд нэхэлгын оньһото машинануудта һургажа эхилээ бэлэй.

Акулина Яковлевагай халаанайхид Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ эршэмтэй оролсоод, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Тэдэнэр арбан хоногой даабариие хододоо 120 процент дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Яковлева.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводто түмэр сэбэрлэгшэ, коммунис ажалай ударник Анфиса Семеновна Карабанова үнихэн саг соо жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, хани нүхэдэйнгөө дунда тон хүндэтэй, нэрэ солотой болонхой. Энээниие гэршэлһэн тэрэнэй дүрэ зураг заводой Хүндэлэлэй самбарта оршодог. Анфиса Семеновна халаан бүриингөө даабариие 130 процент, заримандаа бүри үлүүсэшье дүүргэжэ байнхай. Зураг дээрэ: А. С. Карабанова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

АЖАЛЫНЬ АМЖАЛТАТАЙ

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад амжалтатайгаар ажаллана байна. Жэшээлхэдэ, нүхэд Сурма Дашеева, Прасковья Норбоева, Цыбжит Омогтуева гэгшэд һү һаалтаар жэлэйнгээ даабари дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнхай. Прасковья Норбоева байгша онойнгоо түсэбһөө гадуур 400 килограмм һү һаанхай байна. Энэ нүхэрнай үнгэрһэн 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1522 килограмм һү һаагаа юм.

Тиихэдэ Сурма Дашеева энэ жэлдэ 26000 килограмм һү һааха даабарияа 27514-килограммда хүргөө һэн.

Колхоз бүхыдөө жэлэйнгээ һү һаалтын түсэб дүүргүүтэй байна.

А. БУТИН.

Захаамин.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойдо

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭҺЭН ХҮНҮҮД

Түүхын агуухэ үеые һэргээн байжа тэдэнэй хөөрэхэдэнь, хүнүүд шэмээгүй болоод, һонирхон шагнадаг. Залуушуул нэгэшье үгэ алдангүй халуун абаха гэжэ оролдон, һонороор шагнана. Энэмнай Агуухэ Октябрь тухай, бүхы дэлхэйе доhолгоhон «Авроорын» нэрээн тухай, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын хүдэлмэришэд, таряашадай гүрэн тухай, эшата багша Ленин тухай, гартаа буу барин тэмсэжэ революциин туйлалтые хамгаалhан хүнүүд тухай хөөрөөн болоно.

Иимэ уулзалгануудта олон удаа байгааб. Агуухэ Октябриин социалис революцида, граждан дайнда хабаадалсаhан немец революционернүүд Германиин Демократическа Республикада тон хүндэтэйгоор угтагдадаг. Тиимэ 3 хүн тухай хөөрэхэ гээ һэм.

Ильичтэй уулзалга

— Буденные таниха гүш?

— Танингүй яахабиб, улаан командир ха юм.

— Тэрээндэ ошо, полкын комиссар болохош.

— Оройдоол унтер-офицер аал. иимэ үндэр тушаал даажа шадахагүйб!

— Буденный хаанай сэрэгтэ вахмистр ябаhан юм, харин мүнөө бүхы армиие даагаад байна. Үшөө ямараар ударидана гэжэ һананаш!

— Тэд хүншье болоhоор мори унажа үзөөгүйлби...

— Бараг даа, түрүүшээр наб гар мори абаарай, газарта унахадаш, үбшэнгүй байха...

Иимэ хөөрэлдөөнэй болоhон тухай Пауль Крюгер дурдадаг. «Энэ хөөрэлдөө һанахадаа, энеэдэhэм хүрэдэг юм. Харин тиихэдэ энеэхэ сүлөөгүйл ябагдаа һэн даа»,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Иигэжэ немец коммунист Пауль Крюгер Буденныйн Морито сэрэгэй 8-дахи полкын комиссар болоо һэн. Түрүүшээр зариман тэрэниие наадалаадшье абадаг байгаа. Пауль гомдоогүй. урдаhаань шоглолсоошо бэлэй. Буденныйн морито сэрэгэйхид өөhэдынгөө зэргэдэ Паулиие абажа, моридо һургаа һэн. Уданшьегүй Пауль ёhотойл морин сэрэгшэ гэгдээ, һэлмээршье сабшахадаа шуран шуумар болоод байгаа.

Пауль Крюгер Ленинтэй уулзаhан тухайгаа хөөрэдэг юм: «Польшын фронт ошохо гэжэ байгаабди. Улаан талмай дээрэ жагсабабди. Ленин сэрэгэй жагсаалай урдуур ябажа хараба. Ленинэй тээ холохоно ябахада, түрүүшын зэргэдэ жагсаhан нэгэ улаан сэрэгшын гэдэhээ урагшань түлхылгөөд байхые гэнтэ харажархибаб. Би даб гээд, сэрэгшын хажууда ошожо, немец сэрэгтэ намайе һургаhан ёhоор жагсаалаа гуримшуулаад хибаб. Эрхим эмхи гуримтай байhанаа Лениндэ харуулха гэжэ бодоhон байгаа бшууб. Минии иигэжэ «оролдоhые» Ильич анхарhан байгаа.

Фронт ошохо гэжэ байhан манай полкын солдадуудта хандана, халуун дулаан үгэ хэлэhэнэйнгээ һүүлээр Ленин хажуудам ерээд, хэнэйшье дуулахагүй аргаахан иигэжэ хэлээ һэн:

— Та немец бэзэт? Совет засагай түлөө фронт дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаhанайтнай түлөө бидэ тон ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. Харин мүнөө эндэ хэhэн юумэнтнай—хүшэш хэрэгтэй бэшэ. Манай хүдэлмэришэн-таряашанай армида прусска заншал хэрэгтэй бэшэ. Энээниие та бү мартаарайгты.

Би газар доро орошон алдаа бэлэйб. Бухы наhанайм һургаал болоо һэн...

Революционерэй зол жаргал

«Даруу Номгон далай дээрэ дайгаа дүүргээд ерээбди»—гээд дуун һаяхан тоггоогдоhон Совет Республикада үнэн сэдьхэлhээ этигэн, тэрэниие хамгаалхаяа буу барижа тэмсэhэн немец патриот Ганс Манхартдашье зорюулагдаhан байна. Волочаевкын оршондо болоhон тулалдаанда баатаршалта гаргаhанайнгаа түлөө абаhан Дайшалхы Улаан Тугай ордениинь тэрэ сагые һануулна. Бронепоездын дивизионой командир байhан Ганс Манхарт энэ орден хайра маршал Блюхерэй гарhаа абаа һэн.

Ородой большевигүүдтэй Ганс Манхарт эгээн түрүүшээр Эрхүүгэй тэндэ танилсаа бэлэй. Плендэ абтаhан немец сэрэгшэдэй хүдэлмэрилжэ байhан шулуу нүүрhэнэй уурхайда сүлэлгөөр ерэhэн революционернүүд бии байгаа. Ажаллаhанайнь һүүлээр тэдэниие газар доро үлөөдэг hэн. Түрмын зон оройдоо улаан нара харадагтүй байhан. Революциин долгиной шулуу нүүрhэнэй уурхайда хүрэжэ ерэхэhээ хаанай харуул сэрэг айдаг бэлэй. Тэд революционно үзэл бодол газар доро хүдэлмэрилэгшэдэй ухаан бодолые эзэлээ бэлэй. Ород большевигүүд хаанта засагта эсэргүү тэмсэл тухай, Ленин тухай немец нүхэдтөө бүхэли hүниндөө хөөрэдэг байгаа. Нэгэ үглөөгүүр малгайдаа улаан миндаhа уяhан хүдэлмэришэд дамжуураар шулуун нүүрhэнэй уурхай руу буужа ерэбэ. «Нүхэд, эрхэ сүлөөдэ хүртэбэбди! Хаан шэрээhээ унагаагдаа!»—гэhэн баярта мэдээсэл газар доро зэдэлбэ. Энэ ушар 1917 оной февральда болоо бэлэй.

Партийна эмхи Петроградай революционно хүдэлмэришэдтэ туhалхын тула өөрынгөө дайшалхы отряд эльгээхэ гэжэ шиидэбэ. Тэрэ отрядта Ганс Манхарт жагсаа. Үбэлэй Ордониие эзэлэн абаhанай һүүлээр Смольнодо харуулай алба хэхыень Гансда найдаа һэн. Тэндэ Ганс Манхарт хоёр удаа Ленинийе хараhан юм.

— Нэгэтэ коридор соо харуул хаража байбаб,—гэжэ Ганс Манхарт һанан дурдана.—Харан гэhээм, Ильич түргэ түргэн алхалжа ябаба. Хажуудам ерээд:—Та, хаанахибта?—гэжэ асууба. Би баярлаhан, гайхаhандаа хэлэхэ үгэеэ оложо ядабаб. Заа зуухан ородоор дуугаржа шададаг болоhон байгааб, тэд энэ удаа нэгэшье үгэ һанажа ядашооб. Ленин тон хайрлангаар намайе хаража энеэбхилээд, немец хэлэн дээрэ дуугаржа ороо һэн...

— Совет засагай түлөө гартаа буу барин тэмсэхэдээ, элдэб оронoй интернационалист-сэрэгшэд—бидэнэр Эхэ орондоо эрхэ сүлөөгэй мандаха үдэрые дүтэлүүлжэ байнабди гэжэ мэдэгшэ һэмди,—гэжэ Октябриин революциин мандаhаар нэгэ жэлэй ойн урда тээ революционер-коммунист Ганс Манхарт намда хэлээ һэн.

Уданшьегүй хүндөөр үблэшөө бэлэй. Дайшалхы үдэрнүүдээ дурдан һанахадаа, Гансын нюдэн һаруултаад, хоолойнь шанга бологшо һэн. Уулзаhанайнгаа һүүлээр 3 хоноод, Ганс Манхарт наhа барашоо. Һамганиинь иигэжэ хэлээ бэлэй:—Үхэхэ сагайнгаа дүтэлhые мэдээд, Ганс Улаан Тугайнтаа орденииe больницадам асара гэжэ гуйгаа һэн....

Чапаевец

Папааха малгай үмдэhэн, һалхинда хиидэhэн буркатай Чапаев һэлмээ далайнхай отрядаа хойноо дахуулаад, эмээл морёор харайлгана. Тэрэ зурагые Франц Клингер гамтайгаар хадагалдаг. Энээнтэй залуу наhаниинь холбоотой юм. Революциин дүлэтэ жэлнүүд, бүхы наhаараа аха дүү болоhон дайшалхы нүхэдынь, дайсадтаяа һэлмээр сабшалдаhаниинь энэ зураг харахадань, һанаандань ородог.

1917 оной июньдэ 22 наhатай, сэрэгэй пленнэ Франц Петроградта байгаа. Ямар нэгэн пароходто һуужа, нютагаа бусаха гээ hэн. Онгосо олдобогүй. Тиин аха дүү Орловтон—Павел Василий хоёртой уулзашоо. Тэдээнhээ Франц түрүүшынхеэ большевигүүд тухай дуулаа hэн. Хэд юм, ямар хүнүүд юм гэжэ мэдэхэгүй байгаа. Тэдэ «большевигүүд» Павел Василий хоёр шэнги хүнүүд юм hаа, нээрээшье, һайн хүнүүд байгаа байна. Франц тэдэнтэй хайшаашье ошохол.

Тиин Франц Клингер хуби заяагаа большевигүүдтэй ниилүүлбэ. Соведүүдэй засагай түлөө тэмсэхэдээ Үбэлэй Ордениие эзэлэн абалгаар эхилээ бэлэй. Тэрэ гэhээр Франц Клингер арадай засагай түлөө нилээд удаан дайлалдаа. Солдат шинель үмдэhэн ородой хүдэлмэришэд, таряашад тэрэнэй аха дүүнэр болоо. Совет засагай дайсад тэрэнэй дайсад болоо hэн. 1918 оной августын 2-то Франц Ленинэй партидаороhон юм.

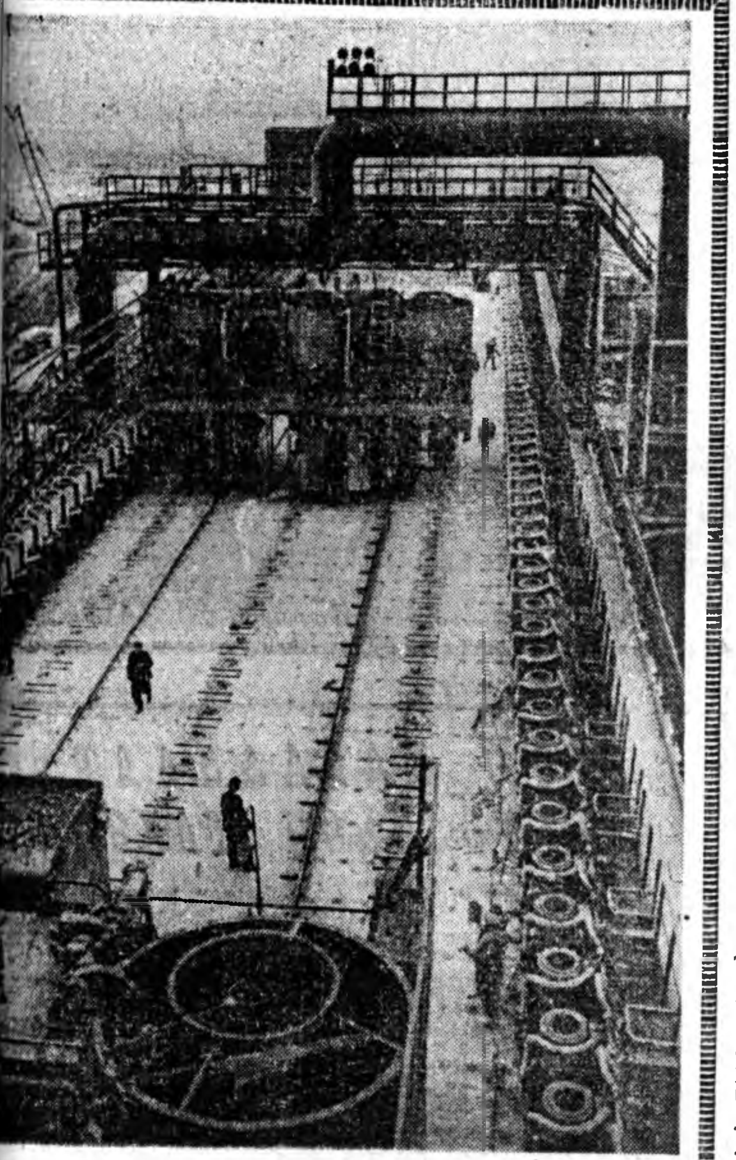
Уданшьегүй дайшалхы хуби заяаниинь Василий Иванович Чапаевтай ушаруулаа. Немец хани нүхэрынь чапаевецуудта һайшаагдаа. Франц ротын командир болоо һэн.

— Бидэ хоёр хэн байгаабибди? Эрхэ сүлөөгүй богоолнууд байгаабди! Харин мүнөө хэдбибди? Улаан командирнууд, зол жаргалай түлөө тэмсэлшэд болонхойбди! Мүнөө таанад—немецүүд, чехүүд, полягууд—манда туhалнат. Бидэ хүл дээрээ лаб батаар гараад орхиходоо, тандашье туhалха байхабди. Бултанаймнай хэрэг нэгэн ха юм. Совет засаг гэhэн нэгэ эхэгэйбди,—гэжэ нэгэтэ Чапаев Францда хэлээ һэн. Тэдэ үгэнүүдынь Франц Клингер мартахагүйгөөр халуун абаа бэлэй. Тэрэ һүни Чапаевай дайнда унахада, Франц эсэгэеэ алдаhандал, уйдаа. муудаа hэн...

Франц Клингер Николай Васильевич Фрунзе тухайшье һайн һайхан үгэ хэлэдэг. Фрунзиин штабта алба хэhэн юм.

«Агуухэ Октябриин урда тээ харанхыда төөриhэн хүн шэнги ябааб,—гэжэ Франц Клингер хөөрэнэ.—Аха дүү Орловтон, Чапаев, Фрунзе, большевигүүд намда зүб зам заажа үгөө. Тиигэжэ би хүн шэнги хүн болооб. Ажаhуухада урматай болоо. Пролетар ангиин түлөөлэгшэдэй хани нүхэсэлhөө, аха дүү болол тоhоо ондоо бата холбоо барисаан байхагүй гэжэ би ойлгооб...»

Вл. КУЗНЕЦОВ.
(АПН).

ОРЕНБУРГЫН ОБЛАСТЬ. Агуухэ Октябриин 49 жэлэй ойн урда тээхэнэ Орско-Халиловско металлургическа комбинадай коксын шэнэ батарей (зураг дээрэхи) түрүүшын продукци үгэжэ эхилээ.

ТАСС-ай фотохронико.

Географууд Узбекистанай картада заhабари оруулхань. Сыр-Дарья мүрэнэй ехэ аса һалаануудай нэгэн — Ахангаран голой һабые урилуулха гэжэ Ташкентын инженернүүд түсэблээ.

Хадын голой һабые урнлуулхадань, 200 миллион тонно нүүрhэ гаргажа абаха арга олгохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахангаран мүрэнэй һабые урилуулха тоннелиин малтагдажа байhан газар.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺАА
РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Ядерна зэбсэг тараахагүйе уряалба

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 18. ТАСС-ай корр. Ю. Романцов иигэжэ дамжуулба:

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор дары баталхын тула шухала ябуулга хэхыень ООН-ой Генеральна Ассамблей үсэгэлдэр бүхы оронуудые уряалба. Мүн ядерна зэбсэг хэрэглэлгэhээ гү, али тэрээгээр заналта хэхэ ябадалhаа бэеэ барихыень ядерна гүрэнүүдые уряалаад, ядерна зэбсэг тараахагүй асуудал түрүүшын ээлжээнэй зорилго гэжэ тоолохыень 18 гүрэнэй комитедтэ дурадхаа.

Элдэб бүлэглэлдэ хабаадалаггүй оронуудай үүсхэлээр Ассамблейн баталан абаhан резолюцида нэгэ пункт нэмээгдээ. Тэрэнь ядернабэшэ гүрэнүүдтэ эсэргүү шэглүүлэн ядерна зэбсэг хэрэглэхэгүй, хэрэглэхэ заналта хэхэгүй уялга ядерна гүрэнүүдэй дааха асуудал хаража үзэхыень 14 гүрэнэй комитедтэ даалгаба.

Энэ резолюциие һайшаажа 97 орон дуугаа үгөө, хоёр орон (Албани ба ЦАР) буруушаагаа, гурбан гүрэн (Конго (Киншаса), Исланди ба Франци) һаналаа барҗа. .

Тэрэшэлэн ядерна добтолго зайсуулха найдуулга тухай асуудал хаража үзэхын тула ядернабэшэ оронуудай конференци зарлаха гэhэн резолюциие Ассамблей 48 гүрэнэй дуугаар баталан абаба. Нэгэ орон (Инди) буруушааhан, 59 орон һаналаа бариhан байна. Дуугаа үгэлгын үедэ Советскэ Союз һаналаа барҗа.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, ноябриин 18. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин, эндэхи патриодуудай һүүлэй үедэ туйлаhан амжалтануул тухай мэдээсэл Сүлөөлэлгэ гэжэ агентствээр тунхаглагдаа. Сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд октябриин 28-да Лонгбиньдахи американска зэбсэгтэ хүсэнэй һомо хэрэгсэлнүүдэй ехэ склад дэлбэ сохиhон байгаа.

125 мянга гаран бомбо ба артиллериин һомонууд тэhэлэгдээ. Ноябриин 1-дэ Контум провинци дотор США-гай дүрбэдэхи ябаган сэрэгэй дивизиин 350 шахуу солдат, Биньдинь провинцида США-гай нэгэдэхи аэромобильна дивизиин нэгэ рото солдадууд үгы хэгдэhэн, 6 вертолёт унатаагдаhан байгаа гэжэ тэрэ мэдээсэл доторнь хэлэгдэнэ.

Эндэхи патриодуул Тайнинь провинцида болоhон шанга байлдаануудай үеэр дайсанай 1600 шахуу солдадуудые хүлhөөнь буулгаа. Бауговой районда, Куангчи провинцида дайсад мүн лэ ехэ гэмтэл хоролтодо ороо. 150 гаран солдадуудынь алуулhан, шархатаhан, хоёр танк һандаагдаhан, 1 самолёт унагаагдаhан байна.

Урда Вьетнамай патриодуудай добтолhонhоо уламжалан үзэhэн «хүндэ гээлтэ хоролтонуудаа» Урда Вьетнамдахи американска зэбсэгтэ хүсэнэй командованиин түлөөлэгшэд мэдэрхэ ушартай болобо гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Сүлөөлэлгын армиин амжалтатай ябуулга хэhэнэй үндэhөөр, ноябрь һарын тэнгhээ урагша США-гай 1-дэхи, 25-дахи ябаган сэрэгэй дивизинүүд, американска 196-дахи бригада, 4-дэхи ябаган сэрэгэй дивизи, США-гай зэрлиг муухай аашаараа магтуулhан нэгэдэхи аэромобильна дивизи, далайн ябаган сэрэгшэд нилээд ехэ гэмтэл хоролтодо ороо. Вьетнамда эсэргүү дайнай талаар США-гай дахуулнуудшье ехэ хоролтодо ороhон байна гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Тэрэшэлэн Урда Вьетнамай бүхы нютагуудта партизануудай хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байhан тухай Сүлөөлэлгэ агентство дурдаба. Урда Вьетнамай партизанууд дайсанай олон солдадуудые хүлhөөнь буулгаhан, тэндэхи газар дайдын горитой хубиие хиналтадаа абаhан байна. Ноябриин тэнгhээ урагша дайсанай 40 гаран самолёдуудые һамна сохёо.

Мүн баhа Урда Вьетнамай хүн зоной политическэ эдэбхи үүсхэлэй улам ехээр бадаржа байhан тухай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Интервентнүүдые зада сохино

ПАРИЖ, ноябриин 18. (ТАСС). Урда Вьетнамай партизанууд энэ үглөөгүүр үүр хираанаар Лонгбиньдахи американска һомо хэрэгсэлнүүдэй складые миномедуудаар буудаа. Франс Пресс агентствын корреспондентын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, буудалгань час хахалай турша соо үргэлжэлhэн байна. Сайгондо дүтэшэг байдаг складта түймэр боложо эхилээ. Партизанууд һүүлэй неделиин турша соо Урда Вьетнамдахи американска һомо хэрэгсэлнүүдэй тон ехэ складуудайнь нэгые хоёрдохёо буудаба. Октябриин 28-да авиационно хэдэн арбаад мянган бомбонуудай, артиллериин һомонууд ба ракетэнүүдэй хадагалагдажа байhан Лонгбиньдэхи гурбан склад патриодуудай миномётно буудалгаар бута зада сохигдоо.

Президент Хо Ши Минэй бэшэг

ХАНОЙ, ноябриин 18. (ТАСС). «США-гай сэрэгэй гэмтэ ябуулгануудые буруушааха ёhотой уласхоорондын трибуналай Танай үүсхэлээр тоггоогдоhонтой дашарамдуулан, Танда үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхые хүсэнэб. США-гай империалистнууд Вьетнамай бэеэ дааhан, амгалан тайбан байдалда эсэргүү дайгаа улам үргэдхэн һүжэрөөжэ байна. Элэнэй зэрлиг муухай аашанууд, гэмтэ ябуулгануудынь гитлеровскэ фашистнуудай гаргаhанhаа үлүү муухай байна. Эдэ гэмтэ ябуулгануудые уласхоорондын трибуналай сэхэ шууд буруушааhаниинь США-гай түримхэйшүүл тушаа бүгэдэ ниитын зэбүүрхэл үүсхэхэ, энэ муухай дайе болюулгаха, США-гай ба тэрэнэй дахуулнуудай сэрэгүүдые Вьетнамhаа гаргаха эрилтэ табидаг бүхы оронуудай арадуудай буруушаалгын хүдэлөөе улам шангадхаха байха»,—гэжэ Бертран Расселдэ ДРВ-гэй Президент Хо Ши Минэй эльгээhэн, ВИА агентствын дамжуулhан бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Республикын совет тоггоогдобо

ТУНИС, ноябриин 18. (ТАСС). Республикын совет байгуулха тухай хуулиин проектые Тунисай национальна суглаан һайшаагаа.

Энэ соведынь гүрэнэй дээдэ зургаан болохо, тэрэнэй үзэмжэдэ республикын президентын табиhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ юм гэжэ хуули дотор хэлэгдэнэ. Тус совет республикын президентээр зарлагдаха, ударидагдаха юм ха. Тэрэнэй составта правительствын «Социалис дустуровска партиин» политбюротой гэшүүд ороно.

Амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна

ПХЕНЬЯН, ноябриин 18. (ТАСС). Урда Корейн хархис армида зорюулагдаhан залагдан дабшадаг һомонуудые Урда Корей худар американецуудай асарhан ушар Корейдэхи, Алас-Дурна зүгтэхи амгалан тайбан байдалда ехэ аюул тохёолдуулна. ЦТАК агентствын дамжуулhанай ёhоор, Корейдэхи эблэрэлгые алаглаха нейтральна гүрэнүүдэй комиссида Корей-Хитадай талын ахамад делегат генерал-майор Пак Чун Гукын эльгээhэн бэшэг дотор тиигэжэ хэлэгдэнэ.

Урда Корейн армиин залагдан дабшадаг һомонуудай гурбан дивизионой нэгые зэбсэглэхын тула Урда Корейн Пусан портдо «хок» гэдэг һомонуудые американецуудай асарhан тухайдань генерал Пак Чун Гук мэдээсэбэ.

Сайгоной кабинедтэ һэлгэлтэ болоо

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 18. (ТАСС). Сайгоной правительствын дахинаа хубилгагдаhан тухай мүноодэр Урда Вьетнамда соносхогдоо. Засагай толгойлогшо Нгуен Као Ки тэрэнэй кабинедтэ зургаан недели соо үргэлжэлhэн арсалдаае эсэслэн зайсуулхын тула 3 шэнэ министрые томилбо гэжэ ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонhоо дамжуулhан мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Табан министрэй тушаалhаа гараhанай һүүлээр иимэ хубилалта хэгдээ. Нгуен Као Ки мүн баhа соёлой шэнэ министерство бии болгоhон, экономикын министерствые тусгаар хоёр министерство—худалдаа наймаанай ба промышленностиин министерствэнүүд болгоhон байна. Иимэ хубилалта хэгдэхын урда тээ Сайгондохи дээгүүр тушаалтадай шууяатай зүблөөн болоhон байгаа гэжэ тэрэ корреспондент тэмдэглэнэ.

Хитадай засагаархидай захяа

ПЕКИН, ноябриин 18. (ТАСС). Ноябриин 21-hээ хойшо түмэр, уhан ба автомобильна транспортаар «хунвэйбинүүдэй» түлөөhэгүйгөөр ябалга болюулхые уряалжа КПК-гай ЦК, КНР-эй госсовет ноябриин 16-да провинциальна, городуудай партийна комитедүүдтэ, захиргаанай зургаануудта, тэрэшэлэн армиин главна политическэ управленидэ хандаhан байна.

Арадай ажахын түсэб дүүргэхын тула транспортын хэрэгсэлнүүдые сүлөөлхэ зорилгоор иимэ хэмжээн абтаба гэжэ Пекинэй үйлсэ гудамжануудта няагдаhан захяа мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. «Соёлой хубисхалай» ябуулагдажа байха үе соо «хунвэйбинүүдые» зөөхын тула хэрэглэгдэhэн пассажирска поездууд ба суднануудые энэ үбэлдөө, ерэхэ хабартаа шалгаха, заhабарилха шухала гэжэ тэрэ документ доторнь тэмдэглэгдэнэ.

«Соёлой хубисхал» ороной вузнуудта, сэрэгэй һургуулинууд ба дунда һургуулинуудта ерэхэ зунай амаралта болотор үргэлжэлүүлэглэхэ байха гэжэ хэлэгдэнэ. «Революционно холбоо барисаан» гэдэгые тоггоохын тула «хунвэйбинүүдые» түлөөhэгүйгөөр зөөхэ ябадал ерэхэ жэлэй апрель соо һэргээгдэхэ юм ха.

Байгша оной августын 18-hаа хойшо 9 миллион шахуу «хунвэйбинүүд» Пекиндэ ерэhэн байна гэжэ тэрэ захяа дотор дурдагдана.

Совет гроссмейстернүүд—дэлхэйн чемпионууд

ГАВАНА. (ТАСС). Бухэлэлхэйн олимпиадада хабаадаhан совет шатаршадай команда 36 очко абаад, наадаанай һүүлшын турhаа дулдыдангүй, шатарай талаар дэлхэйн чемпионой алтан кубогта хүртөө.

Вьетнамай Демократическа Республика. Нгеань провинциин Дук Куан Минь кооперативай рис поли дээрэ.

ТАСС-ай фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ШАНАР ҺАЙНТАЙ

Галуута-Нуурай 4-дэхи хилээмэнэй заводой коллектив түсэбтэ 10 һарынгаа даабариие 104,2 процент дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 27,9 мянган түхэригэй валовой продукци үйлэдбэрилhэн байна. Түүхэй эд, түлишэ болон электроэнерги гамтайгаар гаргашалhанай ашаар заводой коллектив жэлэй эхинhээ хойшо продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые 6000 түхэригөөр хямдаруулжа шадаhан байха юм.

Т. Г. Богомазовагай хүтэлбэрилдэг 4-дэхи бригадын хүдэлмэришэд завод соогоо шалгарна.

Үйлэдбэриингөө 3-дахи кварталай дүнгөөр тус завод республикын Министрнүүдэй Соведэй болон Бурядай облпрофсоведэй мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Н. БАДМАЕВ.

МАРТАГДАШАГҮЙ УУЛЗАЛГА

Һурагшадта сэрэгшэд айлшалба. Тэдэнэр дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй эрхимүүд сержант С. М. Куцев, солдат И. А. Вараев, ефрейтор Ю. М. Торбоев гэгшэд болоно, Шефскэ Улаан-Үдын 16-дахи һургуулиинхидтай хамта комсомол-залуушуулай үдэшэ үнгэргэгдөө. Тэндэ уран һайханай самодеятельностиин концерт харуулагдаhан байна. Һурагшад баяр ёhололой оршон байдалда һайн дуранай үүсхэлээр бэлэдхэгдэhэн библиотекэ сэрэгшэдтэ бэлэглэбэ. Номуудайнь дунда В. И. Ленинэй зохёолнууд, сэрэгшэдтэ хабаатай элдэб номууд, ородой болон Совет литературын классигуудай зохёолнууд бии.

Солдадуудай зүгhөө ефрейтор Л. И. Сериков үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ:

— Бидэ сэрэгшэд тухайда хандуулhан анхарал оролдолгынтнай түлөө баясхалан хүргэнэб. Бидэнэр энхэ амгалан ажалые найдамтайгаар сахин хамгаална́бди. Дариха хууралгаар байлганабди. В. И. Ленин юун гэжэ захяа һэм, тэрээн шэнгеэр һуралсагты,—гэжэ комсомолшуудта захиба.

Сэрэгшэдтэ 200 ном барюулагдаа. Энэ һайн һайхан хэрэгэй үүсхэлшэд һургуулиин директор А. М. Касьянов, комсомолой эмхиин секретарь В. Ледовская гэгшэд болоно.

Иимэ вечер- хододоо үнгэргэжэ байха гэлсэгдээ. Шефскэ хани барисааниинь улам бэхижэнэ. Сэрэгшэд буудалгын, санын кружогуудынь хүтэлбэрилжэ байха юм. Һургуулида автомобильна кружок эмхидхэхэ гэжэ сэрэгшэд дурадхаа.

Тэрэшэлэн солдадууд һурагшадай ханын газетэ таргалгадань, уран һайханай самодеятельностиинь хүдэлмэридэ туhалалсана.

В. ЧЕРНЕГЕ.

ЗАНШАЖА БАЙҺАН ГУРИМ

АРАД ЗОН, яһатан бүхэндэ өөрын элдэб (һайншье, муушье) ёһо заншалнууд бии гээшэ. Манай Зэдыншье аймагта мухар һүзэг, бурханда шүтэхэ ябадалнууд үзэгдэһөөр байна. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй июль һарада Бүрин-хаан гэжэ уулада Тамчаһаа эхилээд, Гэгээтэ нютагуудай 200 гаран хүн зон сугларжа, обоо тахиһан байна. Бурханда һүзэгтэнэй обоо—энэ «һайндэр» дээрэ хара архи, хонинной тарган мяхан хэмжээгүй элбэг байгаа. Энэ юун гээшэб? Буряад угсаатанай урдандаа обоо мунханаа тахидаг энэ заншал мүнөө зарим зоной архи ууха, мүн хонинной тарган мяха эдихын шалтаг болоно бэшэ гү? Энэ «һайндэртэ» залуушуулшье хабаадалсаа һэн. Хаана мухар һүзэгтэй тэмсэл ябуулагданагүйб, тэндэ иимэ ушарнууд тохёолдоно гэжэ ажаглагданхай. Энээниие яажа усадхахаб, юугээр һэлгэхэб?

Минии һанахада, шэнэ ёһо заншалай бии болоһонһоо хойшо шүтэгшэдэй заншалта һайндэр үсөөржэ байһа хэбэртэй агша. Жэшээлхэдэ, 1960 онһоо манай «Коммунизм» колхоздо шэнэ үеын ёһо заншал—һайндэрнүүдые ажабайдал дээрэ нэбтэрүүлхэ ехэхэн ажал хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой. Жэл бүри хабарай тарилгын һүүлээр хабарай һайндэрые үнгэргэхэ, малшадай үдэрые, ургасын һайндэрые баяр ёһололой оршон байдалда үнгэргэдэг болонхой. Эдэ бүгэдэ ямараар үнгэрэгдэнэб?

Жэл бүри июлиин эсэс багаар малшадай үдэр тэмдэглэгдэдэг болонги. Юундэ энэ үе шэлэгдээб? Хахад жэлэй дүн тараһан байдаг. Хонидой нооһон хайшалагдажа дүүрэһэн байна. Энэмнай тон шухала. Юун бэ гэхэдэ, манай колхозой малшадай хахадынь шахуу хонишод байха. Тиигээдшье манай Борьёо нютагта хонин ажал гээшэмнай гол һалбари ха юм даа. Тиимэһээ эгээл энэ үедэ бүхы түрэлэй мал харадаг хүнүүдэй—һаалишад, малшад, хонишодой ажалай хахад жэлэй зарим дүнгүүд гараһан байдаг. Жэлэй эхинһээ хэды шэнээн һүн, мяхан, нооһон абтааб, эдээниие түрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ—эдэ бүгэдэ дууһан гаргагдадаг байна. Иигээд лэ ажалайнгаа зарим тэды дүн гаргангаа малшадай һайндэр үнгэргэхэдэ һайн байдаг. Энээнэй гол удхыень хэлэхэдэ иимэ: хахад жэлэйнгээ дүн тухай колхозой түрүүлэгшэ хуряангыгаар хэлэжэ үгэдэг. Һүүлээрнь эрхим хүнүүдые, мүрысөөндэ илагшадые магталган—шан үгэлгэ болохо. Жэшээнь, мүнөө зун «Коммунизм» колхозой эрхим хонишон Цыгнгэ Гомбоев түл һайнаар абаһанай, хонидоо һайнаар хараһанайнгаа түлөө 20 хони нэмэлтэ түлбэри абаа һэн.

Энээнэй удаа хүнэлэлгэ болодог (колхозой правлени соёл гэгээрэлэй жасын мүнгэнһөө энээндэ гаргашалдаг). Удаань уран һайханай кружогойхид (комсомолшууд, һургуулиин һурагшад) концерт табидаг гуримтай. Хүдөөдэ, хүхэ зүлгэ дээрэ гараад, малшад хүхилдөөд, наадаад, зугаалаад тарахадаа ехэ дуратайнууд байдаг.

Ургаса хуряалгын һүүлээр үшөө нэгэ үдэр—механизаторнуудай үдэр тэмдэглэгдэдэг. Мүн лэ иимэрхүү гуримтайгаар үнгэргэгдэдэг. Мүрысөөндэ илагшадта шан барюулагдадаг гуримтай. Мүнөө жэлдэ нэгэдэхи шан—нэгэ эрье 30 түхэригтэйгөөр, хоёрдохи шан — нэгэ эрье 20 түхэригтэйгөөр механизаторнуудта барюулагдаа. Аймаг соогоо түрүү һуури эзэлһэн манай колхозой эрхим тракторист Петр Халиулин нэгэдэхи шан абаа.

Мүнөө жэлдэ правительствын тогтоолоор хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшын Бүхэсоюзна үдэр түрүүшынхеэ тэмдэглэгдээ. Энээнтэй дашарамдуулан, нэгэ иимэ асуудал гараха байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрые тусгаар тогтоогоод байхадань үшөө хажуугаарнь мэргэжэл мэргэжэлээрээ ондо ондоо һайндэр үнгэргэһэнэй хэрэг бии юм гү? Иимэ һайндэр хэрэгтэйл гэхэ байнам. Манай нютагай колхознигууд нигэжэ нэгэн дуугаар хэлэдэг байна. Юуб гэхэдэ, эдэ һайндэрнүүд хүнүүдэй ажал хэрэгтэ туһатай: ажалшад эһээ гээгээд, зугаалаад, хүхеэд тарадаг гээшэ. Нүгөө талаһаа зарим хүнүүдэй—һүзэгтэнэй обоо, хуралда ошохонь үсөөрхэ жэшээтэй.

Эдэ үдэрнүүд үнэхөөрөө ажалай һайндэр болоо гээшэ. Тиимэһээ эдээниие үшөө һайжаруулха, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ, дура татама болгохо тухай бодомжолхо ёһотойбди. Тиигэжэ шадабал, иимэ үдэрнүүднай һүзэгтэнэй һайндэрые түрихэл ха гэжэ һанагдана.

Нэн түрүүн эдэ үдэрнүүдые уран һайханайнь талаһаа улам һайнаар эмхидхэхэ, спортын наада (һур харбаан, мори урилдаа болон бусадые) хабсаралсуулбал, эдэ үдэрнүүд һүрхэй һайн боложо үгэхэ һэн.

Ц. САГАЛЕЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата багша.

Абынгаа ерээ үдыдэ
Ажалдань хонходохо болоо гү?
Эмнэлгын тэрэ гэртэ
Эжыдээ хонходохо болоо гү?

Газаа саһан бударна,
Гагалюун хүйтэн болохонь ха.
Гансаараа һууха хашартай,
Гараад наадаха—гоёл даа.

Хадаһаа шаргаар һолжорходо,
Хабатай хүхюу юумэл.
Санын нюрганда хотолзоходо,
Сарюун солбон юумэл.

Саһаар шэдэлдэн наадахада,
Ёһоор сэнгүү юумэл.
Хүйтэн жабарай таалахада,
Хоёр хасарни улайхал.

Абынгаа ерээ үдыдэ
Аляа нүхэдтөө ошохо гү?
Эжынгээ бусаа үдыдэ
Эжэл ханидаа ошохо гү?

Хороно, хороно, хороно
Хуушан энэ жэлнай.
Ехэл түргэн дүтэлнэ
Ерэхэ шэнэ жэлнай.

Хасуури ёлко тойрохо,
Хонгёо дуугаа татаха,
Шэнэ жаргал юрөөхэ,
Шэнэ наада харуулха.
Сагнай түргэн дүтэлнэ,
Манай зосоо баяртай.

Абынгаа ерээ үдыдэ
Амаршалхам ханинараа.
Эжынгээ бусаа үдыдэ
Эжэл нүхэдөө амаршалхам.

Телефоной хара утаһанда
Таһалданагүй дохёо.
Хонходожо ядаад хаанашьеб
Хүбүүхэн тэрэнээ орхёо.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

Буряадай суута Байгал далай үбэлэй түрүүшын шэмэрүүн хүйтэндэ дниилдэнэгүй. Нэшэн ерэһэн долгндынь эрьеын модо, шулуудые мүнгэн туулгаар хушажархина.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

БАЯН-ГОЛДО

Шэнэ барилганууд

Эндэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз жэлһээ жэлдэ шэнэ барилгануудые олоор хэдэг. Мэнэ һаяхан тус колхозой үрэжэлэй бригадада 360 толгой үнеэдэй байра ашаглалгада оруулагдаба. Тэрээн соохи бүхы хүдэлмэринь оньһото техникын хүсөөр хэгдэхэ юм. Мүнөө дээрээ авто-уһалуури, паг шэбхэ байра сооһоо гаргаха транспортёр хүдэлнэ. Энэ томо байра зайн галтай. Тэжээл бүйлүүлхэ цех ойрын үдэрнүүдтэ хүдэлжэ эхилхэнь. Тиихэдэ электрын хүсөөр үнеэ һааха түхеэрэлгэнь шэнэ жэл болотор бэлэн болохоор хараалагдана.

Жолоошодой амжалта

Колхозой жолоошод ажалдаа ехэ амжалтануудые туйлана. Жолоошон «Владимир Очиров Октябриин 49 жэлэй ойн баяраай үдэр ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ һэн. Тиихэдэ жолоошод Ж. Бубеев, Л. Сандаков, С. Аюшеев гэгшэд жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргэбэ.

С. БАЙРОВ.

Баргажан

ҺУРАГШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Нэгэтэ Бэшүүрэй Ленинскэ һургуулиин дуунай багша Арсентий Петрович Слепнев 6-дахи «Б» классайнгаа һурагшадта хандан, иигэжэ хэлэбэ:

— Ерэхэ вторнигто ургасын һайндэрэй үдэшэ үнгэргэхэмнай. Таанар тэрэ үдэшэ концерт харуулха болобот.

Һурагшад багшын хэлэһэн үгэ дуулажа зүбшөөбэд. Тиихэдээ программа зохёогоо, тэрээндээ бэлдээ.

Хараалагдаһан болзортоо үдэшэнь үнгэргэгдөө. Ботаникын багша В. И. Таряшинова лекци уншахадаа, республикынгаа болон аймагайнгаа хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй байгша ондо баян ургаса хуряаһан тухай гон һонирхолтойгоор хөөрөө.

Таряа, саахарай свёкло хуряалга, хартаабха малталга дээрэ һурагшадай эрхимээр хүдэлһэн амжалта тухай хэлэгдээ. Тэрэ хүдэлмэридэ шалгарагшадые һургуулиинь дирекци шагнаһан байна.

Һүүлээрнь 6-дахи классай һурагшад концерт харуулжа, дуу дуулаба, хатар наадаба.

В. БОРИСОВ.

Шэнэ шүлэг

ФУТБОЛ

Лобсон ТАПХАЕВ

Сонхо тэһэлээд ороһон бүмбэгэ
Сошообо хүгшэды,
Һүйд татаба гэртэ.
— Ондоо наадахаа болёоб,
болёоб—гэн,
Орилоо һэм нэгэтэ.
Иигэжэ нэгэтэ үйлсэ дорьбоон,
Эжынэрэй һанаа зобоон,
Ерэбэл хүрэжэ манай Буряадта
Ехэ футбол.
Хотон соогуур хоргодолсохоо болёод,
Модон һэлмээр сабшалдахаа болёод,
Ходол нааданабди футбол.
Хоёр гадаһанай хоорондуур унабал,
Баярлаха гээшэмнай—гоол!
Урматайл нэрэээ, абьяастайл ёһоор.
Ушаралта романшье мартагдаа.
Гасалан гэхэдэ, бараг даа —
Оруулһан бүмбэгым тоогоор
«Гансанууд» дэбтэртэм һубарилдаа.
Иигээд лэ эдир наһанай сэнгэлигтэ
Гүйгөөд лэ бүмбэгын хойноһоо
Наадажал ябатарнай гэб гэнтэ
Мүшэрэй хухарһандал тас гэшэбэл...
Нүхэрэйм хүл... гаранагүйл ойнһоом.
Одоол ондоо наадахаа болёоб гэтэр
Оһол хэды ушарааб.
Хододоол тэзд хэһэшэгүй, бүри нэтэрэн
Шүдөө зуужа тулалдааб.
«Ай жаалда, нэгэ шандага
Арбан шоно намнагша аал?
Али дутаа юм гү сууха...—
Гэжэл
Гэмэржэл һууха
Знездэтэй, сэдьхэлэй үбшэнтэй
Хүгшэд манда юуштэйб.
Агнууриин шунал тухайлдаг байхадаа
Абяагүй зариман бэдэрнэл һууряа.
Оо, футбол наадажа һураа һаа даа,
Орхихол һэн таабай агнууряа.
Буляалдаха гээшэ... буляагаад,
буляагаад,
Булиха гээшэ ямар гоёб!
Барас шэнги бүхы хүсөө хуряагаад
Буляалдаанда ороноб.
Ульгам хүлнүүд байнал гэжэ
Урилдаанай морин шэнги
Гүйнэб, гүйнэб.
Урдам гүйнэ бүмбэгэ,
Дайсан шэнги бүмбэгэ.
Дайралдахадань үдьхэлнэб.
— Гоол!
Энэл даа футбол!
Знезнэ алдар солом холуур,
Эрьелдэнэ
Нюдэнэйм урдуур
Гансал футбол.

ОНТОХОН

ГЭНДЭНЖАМСА

Урда нэгэ сагта уляаһата хүйдын эхиндэ ангуудай хаан арсалан арһан хэсэ дэлдэжэ, албата ангуудаа суглуулаад, абари мууга шоноын аяг зан тухайда асуудал зүбшэн хэлсэе гэжэ зарлиг болохо зуураа, «хэндэ ямар дуралхал байнаб, хэлэгты» гэбэ ха. Буга, хандагай, гүрөөһэн, бүхэ, гэхэ, шандаганһаа эхилээд баран ангууд үгэ хэлэжэ, ухи хүбүүдыемнай барижа эдиһэнэйнь, аха дүүнэрымнай алажа эдиһэнэйнь түлөө шуһаша хобдог шоноод шангахан хэһээлтэ үзүүлжэ, һөёо шүдэнэйнь һолбо сохёод, араа шүдэнэйнь абажа хаяад, амитан зоной байдаггүй амяраа түбидэ табижархия гэлдэн, шаг шууяа табилдаба. Эгээл энээхэн үедэ араһаань һэмээхэн маряажа, ажаглан шагнаһан шоно аюулай ойртоһоние ойлгожо, арга мэхэ хэрэглэн, амиля абарха һанаатай саашаа харайжа ябатараа, дархи шулуунай хүндыһөө даяанша ламын хүүр оложо, улаан торгон орхимжынь хэдэрээд, обоодой шарахан малгайень үмдөөд, маанин өрхи мухарюулһаар ангуудай ехэ суглаанда орожо, урихханаар энеэбхилэн, нялтагашан, арсалан хаанда, ахамад ангуудта амар мэндые айладхан, гээгдэжэ ерэһэндэм хүлисэгты, ноёд гэмээ мэдэрэн гэмшэһэндээ гэгээн бурханиие бараалхажа, һахил хүртэжэ, һахюуһа зүүжэ, Гэндэнжамса нэрэ абажа ерэбэб гээд үбсүүгээ сэлижэ, бурханай дүрэтэй һахюуһа бултайлган харуулха зуураа, нүхэд ангууд, битнай мүнөөдэрһөө хойшо шоодбори муу шоно бэшэб. Бурханай шаби, богдын хубараг, гэлэн санаарта гэбшэ Гэндэнжамса болобо гээшэб, шуһата амитаниие шулгалхагүй шахаа тангаригаа үгэнхэйб, үбһэ ногоогоор үлэ залгажа, үлир жэмэсээр хоол хэжэ ябахаб гээд урал амаа аршажа, ута һүүлээ шарбасагаан байхадань, гэнэн хонтор ангуул шоноодо этигэжэ, гэнэдэн эндүүрһэниинь тэрэ һэн ха. Тэндэһээ тарахадаал шоно һахилаа абажа һаднагта уяад, бурханаа абажа бургааһанда үлгөөд, борохон шандага намнажа, боролжын забһараар харайшалай.

Тэрэ сагһаа хойшо, худалаа мэдэглэн, хуурмагаа танигдажа, ан гүрөөл аха дүүнэрэйнгээ дунда этигэл хүндэеэ бууураһан шоодбори шоно ябаһан лэ газартаа үлдэгдэжэ, намнагдажа, алагдажа, хюдагдажа ябадаг болоһон юм гэлэй.

Б-М. ДЫШИНОВ.

ҺУРГУУЛИИН ЭРХИМ КЛАСС

Улаан-Үдын аймагай Вахмистровска найман жэлэй һургуулиин 3-дахи класста 23 хүбүүд, басагад һуралсана. Тэдэнэрэй түрэлхидэй хүдөө ажахын продукци ехээр абахын түлөө тэмсэхэдэнь, үхибүүдынь һургуулидаа эрхим сэгнэлтэтэйгээр, журам һайнтайгаар һуралсана. Энэ классай һурагшад һуралсалай жэлэй түрүүшын четвертиие һайн амжалтатайгаар дүүргэһэн. Энэ хадаа классай хүтэлбэрилэгшэ М. Д. Спиридоновагай габьяа болоно. Энэ багша табан жэлэй туршада тус һургуулида хүдэлхэдөө жэл бүхэндэ һурагшадаа һайнаар һургана.

Һургуулиин ахалагша классуудай дундаһаа долоодохи классай һурагшад һайнаар һуралсана

А. НАГАСЛАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажахын олзо—ажал ябуулгын гол сэгнэлтэ» гэһэн түрүү бэшэг. «Хада өөдэ» гэһэн В. Островский А. Истомин хоёрой фоторепортаж. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн рубрика доро В. Матвеевэй корреспонденци. «Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедтэ» гэһэн рубрика доро материал. СССР-эй НТО-гой ажал ябуулгада зорюулагдаһан материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «Шэнэ ёһо заншал тухай асуудал хэлсэхэ конференци угтуулан» гэжэ рубрика доро «Гэр бүлэ ба ажаһуудал» гэһэн статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: уншагшадай бэшэгүүд. Кино харагшын ажаглалта.

ЁҺООР

Гүндэ нютаг гансахан совхозой түб һуурин бэшэ, мүн геологуудай тосхон. Тиимэһээ энэ ошоһон ерэһэн хүнүүд таһардаггүй. Урдань Гүндэдэ 6—7 орогой бишыхан гостиница бии байһан юм. Тэрэнь багадажа, ерэһэн айл шал айлнуудта байрлаха баатай болодог һэн.

Мүнөө Гүндын совхоз гостиницын шэнэ байшан барюулжа, тэрэниие һаяхан нээгээ. Энэ шэнэ гостиницань уужам, һаруул. Таһалгануудынь шэнэ мебель, хибэс, сонхын хүшэгэ болон бусадаар шэмэглэгдэнхэй.

Халуун уһаар дулаасуулагдадаг совхозой энэ гостиницада 25 хүн нэгэ доро байрлаха.

А. БАБУШКИН.

ЮРЭ БУСЫН ЗАГАҺАД

ГАЗАР ДОРОҺОО ГАРАҺАН ЗАГАҺАН. Сахарын сүл губиин эгээн тэг дунда артизанска худаг үрэмдэхэдэ, хэдэн зуун метр гүнзэгыһөө уһан тон ехэ хүсэтэйгөөр сорголон шэдэлһэн байна. Тэндэһээ амиды загаһан гаралсаһан байха юм.

Дэлхэй дээрэхи зарим газар доро ехэ гүнзэгыдэ далай мэтэ айхабтар ехэ уһан сугларшаһан байдаг. Тэрэ уһан зарим ушарта газар дээгүүр урдадаг гол горхон болон нуурнуудтай газар доогуур холбоотой байдаг гэжэ тодорхойлогдоһон байха.

Сахарада малтагдаһан худагһаа гараһан загаһад газар дээрэхи уһа голнуудта амидардаг өөһэдынгөө түрэлэй загаһадһаа заашье ондоо бэшэ байһан.

РЕПКЭ ЗУЛГААҺАН ҮБГЭНДЭЛ... Урда Хитадай далайда дайюой гэжэ загаһан үдэдэг. Тэрэ загаһан намарай сагта түрьһэлхэеэ далайн татуур тохой гү, али гол мүрэнэй адаг руу һүрэгөөрөө ородог байна. Энэ загаһан өөрынгөө нэгэ түрэлэй загаһанай һүүл залгин зулгаасалдаад ябадаг байха юм. Хахуулнда ороһон түрүүшын загаһанай һүүлһээ хоёрдохи, тэрэнэй һүүлһээ гурбадахи загаһан зулгаасалдаад гаража ерэдэг. Зургаан загаһанай татагдажа гаргагдаһан ушар бии. Тон томонь һүүлшын загаһан байдаг.

БОЛГОХОҺОО НААГУУР ХАЛУУН УҺАНДА. 1949 ондо Байгал шадарай Горячинска голдо хөөлэнтии загаһан ябажа байба. 47 градус халуун уһанда тэрэ загаһан ямаршьегүн ябаа.

Калифорнидо 52 градус халуун уһатай голдо шүдэтэй карп загаһан байрладаг.

(Календарьһаа абтаба).

ШОГ

БОРО ХАРААНААР ДОНГОДОҺОН ТАХЯА

Садых Балжад гэжэ жара һайса гараһан, айхабтар һүзэгшэ хүгшэн Бүтүүгэй звеногойхидой эдеэ шанадаг байба. «Лүнхэгэр хара гэрэйнгээ оёорто гансаараа уйдажа һуунхаараа, үхибүүдээрээ шууялдажа ябаһамни зуун найман зол ха даа» гэжэ бодоод, ганса ёдогор эбэртэй мүргэлдөөшэ, алагшанаа тугалтайнь туужа, таба зургаан тахяагаа хайрсагта хэжэ тээлсээд, үбһэшэдөөр хамта гаралсашаһан юм.

Нэгэтэ үдэшэлэн Бүтүүгэй үбһэшэдөөр хамта хүдэлдэг байһан Дармаае Талхаша гэжэ набтар хара хүн ганса аматаяа һомолжо абаад, бухал шэрэдэг Дашуудай хүбүүнтэйгээ хамта нугаһа агнахаа ошобо ха. Жэлэй алишье сагта шүлэ уунгүй ябажа шададаггүй хүм гэжэ Талхаша хөөрэгшэ бэлэй. Хоёр ангуушад арбаад дахин буугай дуу гаргабашье, бултыень алдажа, хорон хооһоор бусажа ерэбэд. Боро хараан таһаржа байба. Гэнтэ Талхаша зог татажа:

— Дашуудай, шүлэ ууха дураншни хүрэнэ гү?—гэжэ хүбүүнһээ асууба.

— Хүрэнэ.

— Тиигэбэл ши түрүүн отогтоо оро. Бишни газаа үлөөд, эгээл эрэ тахяада адляар донгодоһууб. Бальжад хүгшэн боро хараанаар донгодоһон тахяадаа сээрэлхэхэ байха. Хоолойень тайра гэхэдэнь, бу арсаарай,—гэжэ захяад, Талхаша Дашуудайе отогтоо оруулба.

Уданшьегүй хонгёо хурса хоолойтой эрэ тахяагай донгодохо дуулдажа, Бальжад хүгшэнэй досоо ёб гэшэбэ. Унтаридаа орошоод хэбтэһэнээ, «ай бурхан зайлуул, энэм иихэдээ юунэйнгээ ёро түрэ зүгнэбэ гээшэб» гэн үгэлһөөр, хүүрлэһээр бодошобо. Үүдэндэ зогсожо байһан Дашуудайе обёорһоор:

— Хүбаан, хоолойень тайраад үгэл даа. Залуу хүндэ юунэй ёро халдаха һэм. Тэрэ сэндэгэр боро тахяань хашхараа хуугайлаа бэзэ. Саг бэрээмэйшье мэдэхэгүй. — гэбэ. Дашуудай түлеэ хахалдаг һүхөөр хүгшэнэй заажа үгэһэн тахяагай толгой тайража, һанааень амаруулаа һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Талхаша Дашуудай хоёр нэгэ хэды болоод лэ тахяагай мяхаар гараһан шүлэ уудаг болоо һэн. Бальжад хүгшэнэй тахяанууд хоолойгоо тайруула тайруулһаар оройдоол гансахандаа орошобо. Баһа нэгэтэ үдэшэ бусаһаар тэдэ хоёрнай удаадахи «донгодолгодоо» бэлдэбэд. Талхаша донгодожо донгодожо, тахяагай байрада дүтэхэн байһан тэргэ доогуур орошобо. Муу ёро зүгнэһэн тахяадаа тэһэрхэ болотороо сухалдашаһан Бальжад хүгшэн хухархай асын хүһан эшэ бараад гүйжэ гараба. Энэ үедэ батаганаанһаа зайсахын тула һамганайнгаа пулаад боогоод ябаһан Талхашамнай хүгшэниие хараха һанаатай тэргэ дороһоо бултайба. Харанхыда тэргэ доро юумэнэй сайбалзахада, Бальжад хүгшэн «Эндэ сагаан тахяамни хоргодошоод һууна ха юм» гэжэ бодоһоор:

— Шархяа хатаажа бай,—гээд, хүһан эшээрээ аһан шадалаараа ябуулжархиба. «Тос» гэхэ абяанай дуулдахатай хамта «гойг» гэһэн һүлэмхи абяан дуулдаад, шэмээгүй болошобо. Юу хэжэрхибэ гээшэбиб гэжэ гайхаһаар хүгшэнэй доошоо тонгойходонь, толгойгоо сохюулхадаа мэдээ алдаһан Дармаае Талхаша хоёр нюдөө эреэ сагаагаар хаража хэбтээ һэн.

В. ТУЛАЕВ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84. секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н02079. Зак. № 1143.